

HONVÉD ALTISZTI

F O L Y Ó I R A T

XXIII. évfolyam · 2011/3.

DINAMIKUS EGYÜTTMŰKÖDÉS 2011

Tartalom

A KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK KÖSZÖNTŐJE A HONVÉDELEM NAPJÁN	2
TISZTELT TISZTHELYETTES KOLLÉGÁK, TISZTELT OLVASÓK!	3
DINAMIKUS EGYÜTTMŰKÖDÉS 2011	4

KATONA VAGYOK ÉN, ORSZÁG ŐRIZŐJE	6
SZOLGÁLAT – MINDHALÁLIG „HŰSÉGGEL A NEMZETÉRT”	8
AZ ÉV KATONÁI	12
AKIKRE BÜSZKÉK VAGYUNK!	12
MŰSZAKIAK NAPJA SZENTESEN	12
A HONVÉDTISZTHELYETTES-KÉPZÉS KAMARAI JOGKÖRGYAKORLATÁNAK AKTUÁLIS KÉRDÉSEIRŐL	13
MIT TEGYÜNK A HATÉKONY FIZIKAI FELKÉSZÜLÉS ÉRDEKÉBEN?	18
A FIZIKAI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ EDZÉSPROGRAMOK (2.)	20
KARDDAL ÉS LANTTAL	22

A KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK KÖSZÖNTŐJE A HONVÉDELEM NAPJÁN

Honvédek!

1992 óta minden év május 21-e a Honvédelem Napja, az 1848–49-es szabadságharc jeles eseményének, Budavár visszafoglalásának emlékére. Alkotmányos jogállásomból adódóan, mint a Magyar Honvédség főparancsnoka köszöntöm Önöket ezen a napon.

A honvédelem természetéhez tartozik a rendkívüli helyzetek megoldása. A hadsereg feladata, hogy nehéz időkre képezze, készítse fel magát. Legyen az fegyveres harc a hazáért, nemzetközi misszió, a polgári lakosság segítése és védelme katasztrófák idején, a cél mindig ugyanaz: úrrá lenni a bajokon. A Honvédségnek ezért mindenkor példát kell mutatnia a társadalom számára, hogy leküzdhetők az akadályok, meg lehet állni a viharban.

Ez a példa, ez az erő nem csak a honvédelem szellemiségét hatja át, de a katonák közösségét is összetartja, és komoly támaszt jelent az emberek számára. Ha a magyarok azt látják, hogy cél tudatos, küldetésükben biztos, áldozatkész katonáik vannak, maguk is jobban megérthetik, hogy a honvédelem a főállású, fegyveres jelenlétén túl még mi minden feladatot ró mindannyiunkra, s hogy mit jelent Kölcsey Ferenc üzenete: „Minden áldozat kicsiny azokhoz képest, miket a hazának kívánni joga van.”

A napokban egy külmisszióban bekövetkezett tragédia döbentett ismét rá mindenkit, hogy ez az áldozat akár a végsőig is szólhat. Éppen ezért a honvédelemben dolgozókat tisztelet, elismerés, megbecsülés és hála illeti.

A Honvédelem Napján őszintén bízom benne, hogy a gondok leküzdésére esküdtött katonáink nem csak feljebbvalóik utasításait, de hivatásuk erkölcsi parancsait is végrehajtva az önzetlenség és elszántság lelkületét adják Magyarországnak.

A Hazáért, mindhalálig!

Dr. Schmitt Pál

BUDAVÁR VISSZAVÉVÉSE 1849-BEN (JAKOBEY KÁROLY FESTMÉNYE)

TISZTELT TISZTHELYETTES KOLLÉGÁK, TISZTELT OLVASÓK!

„Erős akarat minden akadályt legyőz –
Erős akarat csak erős hitből fakad.”

A fenti jól ismert idézet az 1924. szeptember 15-én megalakult Magyar Királyi Kínizsi Pál Honvéd Altisztképző és Nevelő Intézet jelmondata, egyben, úgy gondolom: elődeink példáját követve minden magyar tiszthelyettes jelmondata kell hogy legyen. A jelmondat kifejezi a magyar tiszthelyettesi lét lényegét, magába foglalva azon értékrendet, amit a mai tiszthelyettesi kar is magáénak vall. A bátorságot, elkötelezettséget, lojalitást, szakmaiságot, fegyelmet, tisztességet.

Megtiszteltetés számomra, hogy a Honvéd Vezérkar főnöke, dr. Benkő Tibor vezérezredes döntése alapján 2011. július 1-jével a Magyar Honvédség második vezénylőzászlósa lehetek. A honvédség vezénylőzászlósként büszkén vallom magamnak elődeink jelmondatát. Katonai eskümhöz híven elszánt és erős akaratú, motiváltan szolgáltam és szolgálom hazámat. Hiszek a magyar hazában, a magyar tiszthelyettesben, a magyar katonában. A haza szolgálatában eltöltött éveim alatt megtapasztaltam a katonai hivatás nehézségeit, szépségeit. Visszapillantva katonai pályámra, s egyben előretekintve a jövő kihívásaira, büszkén mondhatom: számomra nincs magasabb, egyszerűbb dolog, mint tiszthelyettesként szolgálni a hazát.

Katonai pályámat 1992. augusztus 26-án sorkatonaként kezdtem az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóaljnál, ahol 2007-ig szolgáltam. Ezt követően az MH Műveleti Központban folytattam katonai pályafutásomat. Ugyanebben az évben lehetőséget kaptam, hogy az Egyesült Államok Vezénylőzászlósi Akadémiáján (US ARMY Sergeants Major Academy) folytassam tanulmányaimat, melyet 2008-ban

sikeresen befejeztem. Katonai pályám alatt a legénységi és tiszthelyettesi beosztások széles körében szolgáltam. Négy misszióban teljesítettem szolgálatot, összesen több mint négy évet töltöttem külföldön misszióban, gyakorlatokon, kiképzésen. Mélységi felderítő tiszthelyettesként megtanultam, miért fontos az erős akarat, a hit céljaink elérésében, feladataink végrehajtásában.

A Magyar Honvédség vezénylőzászlósként, katonai vezetőként a jelmondatom: „Tudd, honnan jöttél, tudd, ki vagy, tudd, merre tartasz!” Ha e három dologgal tisztában vagyunk, a beosztottaink fel tudnak mögénk sorakozni. Katonai pályafutásom éve alatt tanúja voltam a tiszthelyettesi kar teljes átalakulásának. Korunk kihívásai új szemléletet, más felkészültséget várnak el tőlünk. A tiszthelyettesi pálya része a folyamatos, a katonai pálya egészen átívelő tanulás, a fejlődés képessége.

Elismerem és magaménak vallom a magyar tiszthelyettesi hitvallást, miszerint: mi egy olyan tiszthelyettesi kart építünk, mely történelmünk, értékeinkre és tradícióinkra támaszkodik, mely megteszteli a magyar katonai büszkeséget és szakmaiságot, megbecsüli a folyamatos tanulást, képes kiképezni, motiválni és vezetni a katonákat. A szellem vagyunk, mely a harcban inspirál, mely a magas fokú elkötelezettségen és a kölcsönös bizalmon alapul, melyek együtt fontosak a morál fenntartásához. Mi egy olyan tiszthelyettesi karrá válunk, mely példamutatással vezet, tapasztalat alapján képez. Betartja és betartatja az előírásokat, szabályokat. Törődik a rábizott katonákkal, bízik fegyverei erejében, megfelel a változó világ elvárásainak. Felkészült a haza védelmére, és esküjéhez mindig hű marad.

Mi, tiszthelyettesek, a hadsereg fontos építőelemei vagyunk! Egyfajta ragasztóként, mágnesként egyben tartjuk a hadse-

reg egészét; szakmaiságunkkal, felkészültségünkkel, a honvédség hierarchiájában elfoglalt szerepünkkel biztosítjuk a néha lehetetlennek tűnő feladatok végrehajtását is.

Céлом, hogy a Magyar Honvédség vezénylőzászlósként hatékonyan szolgáljam a honvédelem ügyét, elszántan, eltökélten, szakmai módon képviselve a Honvéd Vezérkar főnökének, a Magyar Honvéd tiszthelyettesi, legénységi állományának érdekeit hazai, valamint nemzetközi katonai szinteken. Célkitűzéseimet négy pontban fogalmaztam meg:

- A tiszthelyettesi kar elfogadottságának, elismertségének erősítése.
- A tiszthelyettesi, legénységi állomány anyagi, erkölcsi megbecsülésének magasabb szintre emelése honvédségi, valamint állami szinten.
- A szakmaiság megerősítése.
- Nemzetközi, NATO-szinten kiváló tiszthelyettesi kar, képzési rendszer megteremtése.
- Hiszek ezen célkitűzésekben. A felsorolt elvek szellemében kezdem meg munkámat, elszánt és erős akaratú, mint a Magyar Honvédség második vezénylőzászlósa.

Kriston István zászlós,
a Magyar Honvédség vezénylőzászlósa
(2011. július 1-jétől)

Katonai szakfolyóiratok az interneten

Honvéd Altiszti Folyóirat Honvédségi Szemle

www.parbeszed.hm.gov.hu www.honvedelem.hu (digitális könyvtár)

TÁJÉKOZTATÓ A GYAKORLATRÓL

DINAMIKUS EGYÜTTMŰKÖDÉS 2011

A felkészüléstől a végrehajtásig

Az MH 25. Klapka György Lövészdandár több száz katonája vett részt a május közepén indult Dinamikus Együttműködés 2011 gyakorlaton, amely az idei évben a Magyar Honvédség egyik legnagyobb horderejű kiképzési rendezvénye volt. A gyakorlat zászlóaljharccsoport komplex harcászati foglalkozást, országvédelmi bemutatót, valamint többnemzeti egészségügyi bemutatót foglalt magában, biztosítva ezzel a katonáknak a közös felkészülést, a harcászati-hadművelési eljárások és módszerek tökéletesítését.

A tatai dandárnak lehetősége nyílt arra, hogy zászlóaljszinten is végrehajtsa lövész-katonáinak összekovácsolását. A felkészülés mozzanatai, egymásra épülve, már februárban elkezdődtek, amikor is egyéni és kollektív löfegyverekkel hajtották végre azokat a lövőgyakorlatokat, amelyekkel lefektették az összekovácsolás alapjait. Az egyes harcostól a kötelékgyakorlatokig lépésenként jutottak el arra a szintre, hogy a zászlóaljharccsoport parancsnokának

A DINAMIKUS EGYÜTTMŰKÖDÉS 2011 RÉSZTVEVŐI

feladatszabásait összeszokottan hajtsák végre. Ehhez a kötelek parancsnokainak is rendelkezniük kellett azokkal a tulajdonságokkal, melyek révén képesek katonáik tevékenységét irányítani. Minél feljebb vannak a katonai hierarchiában, annál nagyobb a szerepük és felelősségük a végrehajtásban. Így nem csoda, hogy a missziós szerepvállalások miatt legfeljebb

század-összekovácsolásig eljutó zászlóalj igen komoly hangsúlyt fektetett arra, hogy a „lövész szakma” csinját-bínját átültessék a kiképzési fázisokba.

Bár a gyakorlat végrehajtása a lövész-zászlóalj feladata volt, annak teljesítése rengeteg háttér munkát feltételezett. A logisztika heteket, hónapokat töltött azzal, hogy a gép- és harcjárműveket felkészítse,

TŰZPARANCSRA VÁRVA

megszervezte az étkeztetést, az elhelyezést, biztosította az eszközök hadrafoghatóságát és megszervezte a tábori életet.

Az egészségügyi szolgálat által felállított ROLE 1- zászlóalj egészségügyi központszakanyagainak készletezése sem máról holnapra történt. Hogy minden eshetőségre felkészüljenek a gyakorlat során, rengeteg időt töltöttek azzal, hogy az általuk összeállított eszköz- és anyaglistát tökéletesítsék, pontosítsák, a kitelepült technikai eszközök

egészségügyi felszerelését ellenőrzik és kiegészítik, a szükséges gyógyszereket beszerezzék.

A gyakorlat megtervezése a dandár törzsére rótt nagy feladatot, hiszen feldolgozták az előjáró által kiadott harccsoportot, és ők „találták ki” azokat a meglepetésszerű eseményeket, amelyekre a zászlóaljharccsoport parancsnokának reagálni kellett a végrehajtás során.

A tábor felépítésében, a harcálláspont

HARCKOCSIK – AKCIÓBAN

SEBESÜLT KATONA ELLÁTÁSA

működésében és a híradó-összeköttetés megvalósításában a törzstámogató századnak volt meghatározó szerepe, folyamatosan ellenőrizte a szükséges eszközök meglétét és használhatóságát.

De a tényleges végrehajtás ezzel még mindig nem vette kezdetét, hiszen a működéshez és végrehajtáshoz szükséges anyagokat el kellett juttatni a nullaponti gyakorlótérre, amelyhez meg kellett szervezni az átcsoportosítást, a technikák egy részét vagonírozni kellett, s a katonákat oda kellett juttatni. A gyakorlat csak ezután kezdődhetett el, annak sikere pedig már a lövész-zászlóaljon múlott.

Demény Andrea hadnagy
Fotó: Zrínyi Média

KATONA VAGYOK ÉN, ORSZÁG ŐRIZŐJE

Gondolatok a magyar honvédelem napján

*Katona vagyok én, ország őrizője.
Sír az édesanyám, hogy elvesznek tőle.
Áldozom éltemet az ország javára.
Forgatom fegyverem vitézek módjára.
(Katona vagyok én. Magyar népdal)*

Régi dal, de mennyi igazság, mennyi tény van benne. Én is katona vagyok, és mindazt, amit e népdal mond, üzen, értem és hiszem is.

Ma, amikor már nem olyan egyértelmű egy átlag állampolgár számára, mit jelent katonáskodni, felkészülni a haza védelmére, szolgálni a nemzetet, nem biztos, hogy ugyanazt az információt, azt az érzést, azt a büszkeséget jelenti ez a négy sor, mint nekem vagy hasonlóan érző katonatársaimnak. Sokszor ejtettünk már szót róla, de ma, a mi szempontunkból, újra beszélni kell minderről, mert úgy érzem, baj van...

A fent idézett magyar népdalt hívom segítségül, hogy a kérdéskört átérezze az is, aki már nem érti, mit jelent katonának lenni. Teszem ezt azért, mert nekünk, katonáknak nagyon fontos a társadalom, azon belül az egyszerű állampolgár támogatása, elismerése. Nélküle nem létezhet az a láthatatlan kapcsolat, amely elengedhetetlen ahhoz, hogy mi valóban az ország őrizői lehessünk. A társadalmi munkamegosztást nem ma, de még csak nem is a múlt században találták fel, mely szerint a bölcsek vezetnek, az őrzők védik az államot, hogy a dolgozók termelhessenek. Igaz, a társadalmi

viszonyok gyakran változtak, de az alapok ugyanazok maradtak. Nem nehéz kitalálni, mi is a dolga ebben a munkamegosztásban a katonának. Vagyis, a katona nem azért fontos, mert termel, hanem azért, hogy a termelők a nemzet kultúrájával, értékeivel, társadalmi rendjével, területi integritásukkal együtt, biztonságos körülmények között tevékenykedhessenek. A Magyar Honvédség mint a nemzet hadereje Magyarország értékeinek védelmében készül feladatára, amelybe beletartozik a területi sérthetlenség, az (összes) állampolgár védelme, de védjük társadalmi értékeinket, gazdasági rendszerünket is, amelyek együtt alkotják a Magyar Köztársaságot, új alaptörvényünk szerint Magyarországot.

Én a hazám védelmére készülő, amely egyfajta érzelmi megközelítés is. A katonák dolga felkészülni a haza fegyveres védelmére, képesnek lenni válság idején, minősített helyzetekben felkészíteni, felszerelni és vezetni a majdan bevonultatott állampolgártársainkat. A felkészülést nem lehet hetek vagy hónapok alatt elvégezni, néhány év is kevés lehet hozzá. Ez egy folyamat, amely a korábban megszerzett tapasztalatokra épül, és amelynek történetét gyakran vérrel és verejtékkel írták, szabályzatainkban rögzítették, hagyományainkban megőrizték. Folytonos tevékenység, amely igényli az állandóságot is, még akkor is, ha változó világunk kihívásaira felelünk nap mint nap. Értékteremtő és -követő folyamat, amely nem tűrheti a kishitűséget és középzszerűséget. Olyan tevékenység, amely, különösen a mi esetünkben, erőforrásokat, befektetést igényel, amelyek nem térülnek meg a következő pénzügyi év végére.

A közelmúltban, egy súlyos polgárháború utáni állapotból magához térő térségben hallottam: „A biztonság nem lehet pénz-kérdés.” Az őrzők anyagi okok miatti elbizonytalanodása, legyengítése a biztonság rovására megy, amely mindent, amit azok őriznek, súlyosan befolyásol.

A felkészülés minősége meghatározó az erkölcs (morál) szempontjából. Itt is meg kell állnom egy kis időre. Mert mit értünk mi, katonák e kifejezés alatt? A morál egy olyan fogalom, mellyel a haderők alkal-

TISZTHELYETTES ESKÜTÉTELE

masságát, ütőképességét, mentális állapotát, az adott társadalom számára való megfeleltethetőséget mérjük. A saját értelmezésem szerint a szakmaiság, a fegyelem és az értékeinknek való megfelelés együtt jelentik a Magyar Honvédség morálját. A mi esetünkben egy demokratikus állam nemzeti intézményéhez kell mérnünk ezt. A haderő, ezen belül a katonák vannak felhatalmazva azzal a kivételes joggal, hogy halálos erőt alkalmazhassanak. Katonáinkat alapvetően a fegyveres harc megvívására készítjük fel, amely adott esetben magában foglalja más emberek életének kioltását is. Mindemellett azon képességek kialakítása is megtörténik, amelyeket az építés, a segítségnyújtás szolgálatába lehet állítani, ahogy ezt a közelmúlt katasztrófái is bizonyították. És nem szabad elfeledkezni az alaprendeltetésünkről, mely az oktatás, a kiképzés mellett a személyiségformálást, a nevelést is megköveteli. Kicsit átértelmezve a népdal második sorát, a gyerek már nem csak az édesanya kislánya a jó felkészítés után, hanem a nemzet katonája. „...Sír az édesanyám, hogy elvesznek tőle...”

„...Áldozom éltemet az ország javára...” Ezért is, és még sok, itt nem említett ok miatt is fontos, hogy haderőnk valóban jól felkészült, fegyelmezett és stabil értékrendet képviselő szervezet legyen minden időben. Ez azonban nagy terhet ró a társadalomra, hogy biztosítsa mindazokat a feltételeket (anyagi, erkölcsi, jogi), melyek a feladatok ellátásához szükségesek, és nagy terhet rónak az egyénre (az állampolgárra) is, aki erre a szolgálatra adja a fejét. Akárhonnan is nézem, ha a valós feladatrendszerhez és sajátosságaihoz mértem tevékenységi körün-

ket, akkor hivatásunk mindenképpen szolgálat. Ez az egyetlen olyan szakma, melyhez az egyén önfeláldozásra való hajlandósága is szükséges. Ezt eskünkkel is megerősítjük. Igaz, nemcsak a katonák vesztik életüket feladataik végrehajtása során, de a mi feladatunk elképzelhetetlen a belső indíttatásból fakadó önzetlen feladat-végrehajtás, a parancs követésének készségén alapuló kötelezettség vállalása nélkül. A katona követi elöljárói parancsait, mert hűséges, lojális a feladathoz, az egységéhez, a Magyar Honvédséghez és a hazájához.

Ha már említettem az esküt: abban arra is fogadalmat teszünk, hogy a szakmai ismereteket elsajátítjuk. „...Forgatom fegyverem vitézek módjára.” A vitézség azonban több, mint a fegyverek alkalmazásának képessége. Abban olyan értékek is megmutatkoznak, mint például a bátorság, a hűség és az abból eredő önzetlen szolgálat. Nem kevés gyakorlat és áldozatvállalás szükséges, mely szintén sok-sok év tapasztalatot, tanulást és gyakorlást jelent.

Írásom elején úgy fogalmaztam, úgy érzem, baj van. Gondolom ezt azért, mert tapasztalom, hogy ma nem minden katona, nem minden állampolgár érzi magát az ország őrizőjének. Látjuk, tapasztaljuk, hogy napjainkban a társadalom sajátos funkciójú rétegei a saját fenntartásukért, szakmai problémáik megoldásáért küzdenek. E folyamatban mi is érintettek vagyunk. Az utóbbi évek fiskális szemléletéből indult változások egyszerű munkalehetőséggé fokozták le hivatásunkat. Az ország fegyveres védelmére történő felkészülést felülírta a pénzügyi keretszámok rideg valósága, az ország teherbíró képessége és a haderő felkészüléséhez, a megszerzett képességek

KATONÁK SEGÍTENEK A VÖRÖSISZAP-KATASZTRÓFA TÉRSÉGÉBEN

megtartásához szükséges igények közötti huzavona. Az eredmény az órákban számolt munkaidő és a megtartóerő gyengülése. Ahogy egy korábbi humánpolitikai tanulmány is megemlékezett róla: „Ballag a katona...” – avagy az önkéntes katona önként jön be és önként is megy el. Megjelent a megélhetési katona fogalma, ami alatt azokat a civileket értjük, akik a gazdasági problémáik elől menekültek hozzánk, és azonnal leléptek, ahogy jobb ajánlatot kaptak. Nekünk pedig, küzdve a hiánygazdálkodás okozta nehézségekkel, esélyünk nem volt ezeket az embereket katonává nevelni, felbreszteni bennük az ország védelme iránti felelősséget, legalább megértetni velük azt, hogy miért is szükséges a haderő társadalmunkban.

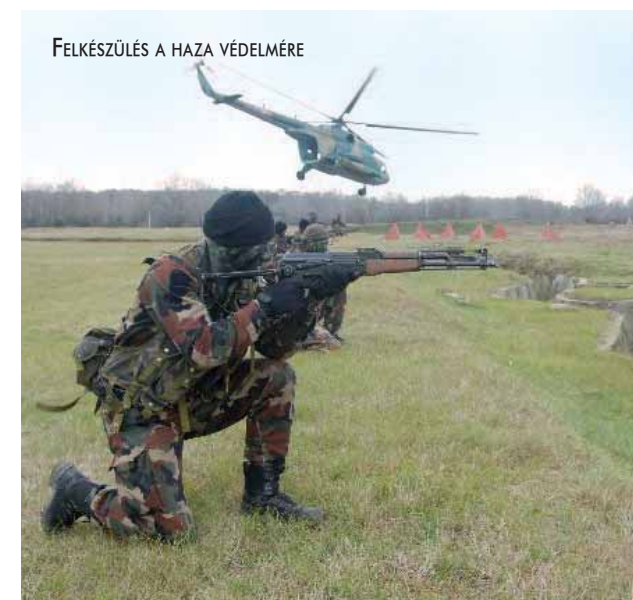
Nem érvényesül kellően a Magyar Honvédség nevelő hatása sem. Nem látom a tudatos személyiségformálást vagy annak hatásait. A megváltozott és az EU-hoz igazított törvényi keretek behatárolnak bennünket, lásd a kiképzés keretországára stb. Az alapfeladatra történő felkészítéshez szükséges módszertani elemek pedig már csak színes katonatörténetekben élnek.

Nem minden katona kezdi pályafutását az alapkiképzéssel, így nem is minden katona rendelkezik a szükséges és általános katonai ismeretekkel. A szakoknak itt nagy a jelentősége. Minden katonának (honvédtől tábornokig) rendelkeznie kell szakmánk alapismereteivel, ami képessé tesz bennünket magunk és társaink megvédésére, a beilleszkedésre a kisalegységbe, a parancsok követésére.

Ahogy azt korábban említettem, nekünk, katonáknak szükségünk van a társadalom megbecsülésére minden területen. A társadalomban betöltött funkcióink alapján nem veszünk részt a gazdasági tevékenységekben, ezért, no meg, mert látszólag béke van körülöttünk, tevékenységünk értéke nem mutatkozik meg azonnali értéként az emberek számára. Ezért nem értik sokan, miért kell a katonának lakhatási támogatás, utazási költségtérítés, esetleg szolgálati nyugdíj; a katona járandóságai nemcsak az egyén szempontjainak figyelembevételével megállapított juttatások, hanem az alaprendeltetésnek való megfeleltetés eszközei is egyben. Így találkozhat a szervezeti és az egyéni érdek. A napi problémák alól (részben) mentesült katona nagyobb figyelmet fordíthat szakmaiságára, képességei fejlesztésére.

Mert a mi feladatunk a katonává válás, és a képesség fenntartása azokra az időkre, amikor a nemzet igényt tart ránk.

*Bogdán Tibor törzsszázlós
Honvéd Vezérkar, MH-vezénylőszázlós
Fotó: Zrínyi Média*

FELKÉSZÜLÉS A HAZA VÉDELME

AZ I. VILÁGHÁBORÚBAN KÜLÖNÖSEN NÉPSZERŰ,
A SAPKA OLDALÁN VISELT ALAKULATIJELENY

SZOLGÁLAT – MINDHALÁLIG

Május 17-én érkezett a hír: közúti balesetben meghalt két magyar katona az afganisztáni Baghlan tartományban. A tragikus eseményről dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter és dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke sajtótájékoztatót tartott a tárcs Balaton utcai épületében.

Mint elhangzott, az MH PRT öt járműből álló konvoja logisztikai szállítási feladatot hajtott végre, és éppen Mazar-e Sharifból tartott Pol-e Khomri felé, amikor egy mellékútról a főútra hajtott egy afgán jármű. A konvoj megkezdte a jármű előzését. A menetoszlop harmadik járművének vezetője ekkor balra rántotta a kormányt. A baloldali útpadka megdobta az MRAP MaxxPro típusú speciális, aknák elleni védelemmel ellátott, páncélozott személyszállító gépjárművet, amely emiatt elvesztette egyensúlyát és felborult. A gépjárműben hat fő utazott. Dálnoki András szakaszvezető, toronylövész a helyszínen, Róth Orsolya őrmester pedig a kórházba szállítást követően behalt sérüléseibe. A szakaszvezető rendfokozatú sofőr életveszélyes, egy katona súlyos, de nem életveszélyes, két katona pedig könnyebb sérüléseket szenvedett.

Hende Csaba elmondta: az afganisztáni gépjármű-balesetben megsérült négy magyar katonát mentőhelikopterekkel

szállították a Mazar-i Sharifban lévő német vezetési szövetségi katonai kórházba. A súlyos, életveszélyes állapotban lévő szakaszvezetőt még a baleset napján megműtötték és stabilizálták az állapotát. A német katonai rendszert és az afgán rendőrség erői azonnal megkezdték a tragikus baleset körülményeinek kivizsgálását.

Az elhunyt és sebesült katonák hozzátartozóit a történekről a Magyar Honvédség tájékoztatta. A honvédelmi miniszter, a Honvéd Vezérkar főnöke, valamint a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka részvétét fejezte ki az elhunytak családjának. Hende Csaba a történekről tájékoztatta a Magyar Köztársaság elnökét, a miniszterelnököt, valamint az Országgyűlés honvédelmi és rendészeti bizottságának elnökét, illetve a parlamenti pártok frakcióvezetőit.

A honvédelmi miniszter a sajtótájékoztatón elmondta: mivel műveleti területen, feladatvégzés közben vesztették életüket, az elhunytakat hősi halottá nyilvánították. A tárcavezető hozzátette: videokonferencia keretében beszélt a baghlani magyar kontingens helyettes parancsnokával, aki arról tájékoztatta, hogy a katonák megrendülten, de méltósággal fogadták a tragédia híreit.

*

Együtt gyászolta május tizenhatalcadikán reggel a debreceni dandár teljes személyi állománya két katonatársukat. A dandársorakozót ezúttal az elhunyt Róth Orsolya őrmester és Dálnoki András szakaszvezető tiszteletére rendelte el dr. Böröndi Gábor dandártábornok, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár parancsnoka. Értük szolt a díszsortűz, nekik szolt a díszmenet, hozzájuk szolt a Himnusz.

A május 18-án délben megtartott sajtótájékoztatón a parancsnok röviden ismertette a hősi halált halt két katona életútját.

Róth Orsolya 1986-ban született Dunaújvárosban; a dandárnál 2007 óta teljesített szerződéses katonai szolgálatot. A 39. lövészszázalj 1. lövészszázad, 3. lövészszakasz, 2. rajának rajparancsnoki teendőit megbízhatóan, felelősséggel, kiváló szakmai színvonalon látta el. Határozott fellépésének, jó kommunikációs készségének, szakmai gyakorlatának köszönhetően rajparancsnokként és katonanő-

ként is kivívta társai elismerését, tiszteletét. Nyitott személyiségű, vidám természetű, bátor katona volt, 2008-ban az MH KFOR Zászlóaljában rajparancsnok-helyettesként szerezte missziós tapasztalatait. Ez év februárjában kezdte meg az MH Tartományi Újjáépítési Csoport (PRT) tizedik váltásában rajparancsnok-helyettesi munkáját. Elöljárói jellemzésében többek között ez szerepel: „Magas szintű felelősségtudata, bajtársiassága és megbízhatósága kiemelte társai közül. Mély empátiás készség és frusztrációs toleranciátűrő képesség mutatta rátermettségét beosztásának ellátására. Önállóságára, elkötelezettségére és szabálytudatára nagyfokú igyekvés és a mindenáron történő megfelelni akarás volt jellemző.”

Dálnoki András 1984-ben született Mátészalkán, 2006 óta teljesített szerződéses katonai szolgálatot a debreceni dandár 39. lövészszázalj, 1. lövészszázad, 3. lövészszakasz harcjármű-irányzójaként. Parancsnoki jellemzése többek között ezt tartalmazza: „Munkaköréből adódó feladatait ismerte, az azzal kapcsolatos követelményeknek kiválóan megfelelt. Munkavégzését határozottság, kulturáltság, precizitás jellemezte. Jó kapcsolatteremtő készsége, magas szintű felelősségtudata, bajtársiassága és megbízhatósága kiemelte társai közül. Nagyfokú terhelhetőség és magas igény szint jellemezte. Önállóságára, elkötelezettségére és szabálytudatára nagyfokú igyekvés, a mindenáron történő megfelelni akarás volt jellemző”. Ez év februárjától az MH Tartományi Újjáépítési Csoport (PRT) tizedik váltásában rajparancsnoki feladatokat látott el.

Az elmúlt év tavaszán kialakított Békefenntartók Parkjában tartott tájékoztatón dr. Böröndi dandártábornok elmondta: szerencsétlen közúti baleset történt, amelynek körülményeit a német katonai rendőrség vizsgálja. Az MRAP MaxxPro típusú páncélozott szállító járműben hatan utaztak. E jármű egyébként az MH PRT által használt egyik legbiztonságosabb eszköz, amelyet az úttestre telepített és improvizált robbanószerkezetek hatásának csökkentésére fejlesztettek ki. Funkciójából adódóan magas, és súlypontja is magasan helyezkedik el, ezért főként közúti használatra alkalmas. A jármű vezetője Afganisztánba érkezését

követően amerikai katonák által irányított egyhetes vezetési képzésen vett részt, majd vizsgát tett. A külszolgálatot megelőző hat hónapos felkészítés részeként pedig Németországban kapott magas szintű képzést. Vezetési gyakorlata során 2000 kilométer tett meg a járművel. (A lapzártánk idején rendelkezésre álló előzetes szakértői vélemények szerint műszaki meghibásodás okozta a balesetet.)

Az emlékparkban Róth Orsolya őrmester és Dálnoki András szakaszvezető fényképei mellé az MH 5. Bocskai István Lövészdandár katonái elhelyezték az emlékezés virágait, koszorúit, majd mécsest gyújtottak emléküik tiszteletére.

*

Május 22-én katonai tiszteletadással fogadták az Afganisztánban hősi halált halt Róth Orsolya és Dálnoki András posztumusz hadnagyok földi maradványait a kecskeméti MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázison. A katonák koporsóját szállító An-26-os délelőtt tíz órakor landolt a repülőbázis betonján. A gép rámpája 10.11-kor ereszkedett le, a nemzetiszín zászlóval borított koporsókat a hősi halottak katonatársai helyezték a két szállító-harcjárműre.

A PRT tizedik váltásából szabadságon itthon tartózkodó bajtársaik mellett a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség képviselőiben dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter, Fodor Lajos, a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára, dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke, illetve a Honvéd Vezérkar, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság, valamint az MH 5. Bocskai István Lövészdandár vezető képviselői osztoztak a családtagok gyászában.

A tragikus balesetben elhunyt, haláluk után posztumusz hadnaggyá előléptetett

katonák koporsójánál a honvédelmi miniszter mondott beszédet:

„Tisztelt Hadnagy Asszony, Hadnagy Úr! Eljöttünk, hogy köszöntsünk titeket, akik szolgálatteljesítés közben találkoztatok a sorsotokkal. Szolgálat közben, amelyet honvédként, a magyar zászló alatt, a nemzet érdekében végeztetek. Sorsotok katonasors. Mindenki, aki felölti az egyenruhát, nemcsak számol, de szembe is néz vele. Arra teszi fel egyetlen életét, hogy tűzön-vízen, minden veszélyen át szolgáljon. Most kitárult a kecskeméti repülőbázis kifutója, az ország kapuja, hogy hazafogadjon titeket. Itt vagyunk, akikkel együtt szolgáltatok, akikkel megosztottátok katonasorsotokat; mindazok, akikkel egy célért, a magyar haza fegyveres védelméért szolgáltatok. Koporsótokra a nemzet zászlaja borul, csatlakoztatok ahhoz a közösséghez, amelyet a haza szolgálatában elesett katonák alkotnak. Valamilyen titokzatos módon ők is itt vannak velünk. Ahogy ők is, most már ti is mindörökké velünk vagytok. Velünk vagytok, hiszen társaitok mindig emlékezni fognak rátok. Velünk lesztek, mert a honvédek közössége mindig emlékezni fog rátok. Velünk vagytok, velünk lesztek és elkísértek azon az évezredes úton, amelyet a nemzetnek be kell járnia. Hadnagy Asszony, Hadnagy Úr, Isten veletek! Találkozunk az út végén!”

*

A Magyar Honvédség két hősi halottját május 24-én, illetve 26-án kísérték utolsó útjára. Róth Orsolya posztumusz hadnagytól Besnyőn, Dálnoki András posztumusz hadnagytól Nyirmeggyesen vettek végső búcsút a családtagok, a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Vezérkar vezetői, parancsnokai és katonatársai.

Nyugodjanak békében.

*A honvedelem.hu nyomán
Fotó: Zrínyi Média és archív*

„HŰSÉGGEL A NEMZETÉRT”

A Honvéd Koronaőrsg őrzi a Szent Koronát

A magyar államiság jelképét, a Szent Koronát ismét katonák, honvéd koronaőr tisztek és tiszthelyettesek őrzik a Országház Kupolacsarnokában.

TUKARC DÓRA
ÖRMESTER

Az elmúlt év végén, december 20-án kapta meg Kun Szabó István ezredes a megbízást az egyik legnehezebb feladatára: szervezze meg és vegye át a Szent Korona őrzését az Országházban. Pajtás Ernő ezredes, az utolsó koronaőr-parancsnok nyomdokaiba lépve, 66 év után ismét megalakítani a koronaőrsgét, nagy szó. Sok munkával és nagy felelősséggel jár.

Nem volt mód késképedésre: az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis törzsfőnöki beosztásának átadása után azonnal, 2011. január 10-én megkezdődött a munka az MH Támogató Dandár Petőfi Sándor Laktanyájában. A katonák beköltözés és a munkafeltételek gyors kialakítása után megkezdődött a tervezés és a szervezés. Hány emberre lesz szükség? Milyen feltételekkel lehessen valakiből koronaőr? Milyen ruházatuk, felszerelésük, fegyverzetük, karjelzésük legyen? Milyen illetményt fognak kapni? Hol helyezik el őket? A fentiekén kívül még számtalan kérdés merült fel, melyekre

minél hamarabb választ kellett kapni, ugyanis mielőbb fel kellett készülnünk a Szent Korona őrzésének ünnepélyes átvételére.

Az MH Támogató Dandár Nemzeti Honvéd Díszegység Honvéd Koronaőrsg felállítására való felkészülésnek egyetlen perce sem telt téltelenséggel. Február elején megkezdődött a toborzás. Kun Szabó István ezredes bejárta a Magyar Honvédség nagyobb alakulatait, hogy megkeresse azokat a katonákat, akik alkalmasak koronaőrnek. A megközelítőleg 45 perces előadást meghallgathatták az MH 5. Bocskai István Lövészdandár, az MH 25. Klapka György Lövészdandár, az MH 28/88. Könyű Vegyes Zászlóalj, az MH Támogató Dandár, az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Dandár, az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred, az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis, az MH Központi Kiképző Bázis, az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis, az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj, az MH Béketámogató Kiképző Központ, a 93. Nagysándor József Híradó és Vezetéstámogató Ezred, valamint az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred katonái. A feltételek szigorúak. A külsőre vonatkozó kritériumok – minimum 175 cm-es testmagasság, arányos testalkat, valamint látható helyen nem viselhető tetoválás, vagy testékszer – mellett

meg kell felelni a T4-es fizikai követelményszintnek, valamint sikeresen át kell esni a „C” típusú nemzetbiztonsági vizsgálaton.

A szigorú követelmények nem riasztották el a jelentkezőket. Az első körben 230 pályázó közül választottuk ki a márciusi szakalapozó kiképzés résztvevőit. Elsőként a jelentkezési lapok adatai alapján történt előzetes szűrés, majd az így kiválasztottak kötetlen elbeszélgetésre lettek berendelve. A találkozón alakulatunk vezetői – Kun Szabó István ezredes, kijelölt hadműveleti tisztünk, Sivák Máté hadnagy és a dandár személyügyi tisztje – személyesen is megismerték a jelentkezőket, majd válaszoltak a jelöltek kérdéseire. Aki ezen a rostán is továbbjutott és elfogadta a feltételeket, személyi beszélgetésen, fizikai, pszichológiai, valamint egészségügyi alkalmasság vizsgálaton vett részt.

Az így kiválasztott 55 fő kezdte meg március 16-án a Petőfi Sándor Laktanyában a kiképzést. A katonákkal szemben elvárás, hogy a Szent Korona élőőrös, valamint protokolláris őrzésével kapcsolatban felmerülő bármilyen feladatot maradéktalanul, pontosan és megbízatosan hajtsák végre. Ennek érdekében a kiképzés öt hetében a következő ismereteket sajtították el, illetve gyakorolták a jövőbeli koronaőrök: a Szolgálati Szabályzat megismerése, alaki kiképzés, díszelgő kiképzés, testnevelés foglalkozás, a Szent Korona és a Koronaőrsg története, lökiképzés, intézkedéstaktikai kiképzés, egészségügyi ismeretek, nemzetbiztonsági ismeretek, valamint médiatréning.

A kiképzés ideje alatt a Honvéd Koronaőrsg tagjai felkeresték a nagy koronaőr-elődök, Pajtás Ernő ezredes és vitéz Vitéz József sírját, ahol koszorúzási ünnepség keretében emlékeztek meg róluk. Látogatást tettek leendő szolgálati helyükön, az Országházban, ahol megilletődötten pillantották meg a Szent Koronát – volt, aki akkor látta nemzeti erek-

lyenket életében először. Az első, „bemutató” vizitálást számos újabb követte. Az utolsó hét minden napján, hajnalban, a katonák lázasan gyakoroltak majdani őrhelyükön, hogy az éles végrehajtás alkalmával minden tökéletesen és gördülékenyen menjen.

A koronaőr-jelöltek már az első kiképzési naptól átérték: amiben részük van, amit kaptak, nem egyszerűen egy feladat, hanem hatalmas megtiszteltetés. A magyar államiság jelképét szolgálhatják – életük árán is. Ennek megfelelően vettek részt a kiképzésen; hatalmas motiváltsággal hajtották végre a kijelölt feladatokat, készülve az ünnepélyes pillanatra, a Szent Korona őrzésének ünnepélyes átvételére a Köztársasági Őrezred koronaőr őrségétől.

2011. május 30-án eljött a várva várt nap. Az Országház Kupolacsarnokában az átadás-átvételi ünnepségen részt vett dr. Schmitt Pál köztársasági elnök, Kövér László, az Országgyűlés elnöke, dr. Paczolay Péter, az Alkotmánybíróság elnöke, Pálkás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, dr. Hende Csaba, Magyarország honvédelmi minisztere, Fodor Lajos, a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára, dr. Szarka Gábor kabinetfőnök, dr. Benkő Tibor vezér ezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke, Orosz Zoltán altábornagy, vezérkarfőnök-helyettes, valamint a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség vezetői állománya.

A honvéd koronaőrök esküjével egy időben felcsendültek az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis Légierő Zenekar állományában szolgálatot teljesítő Márki Sándor zászlós által komponált Szent Korona-induló dallamai. Az

esküelőmondó Sivák Máté hadnagy, a Nemzeti Honvéd Díszegység hadműveleti tisztje volt. Több mint félszáz büszke és elszánt honvéd koronaőr torkából zengtek az eskü szavai:

„Ünnepélyesen esküszöm, hogy a Magyarország alkotmányos állami folytonosságát megtestesítő Szent Koronát minden körülmények között, minden veszélytől megóvom és állhatatosan őrzöm, illetéktelen kézre jutását életem árán is megakadályozom.

A különleges szolgálat által megkívánt magas követelmények érdekében tudásomat, testi erőnlétemet a legjobb állapotban tartom, egész életemben erkölcsi feddhetetlenségre törekszem. A Honvéd Koronaőrsg bajtársi szellemétől áthatva, példamutató módon min-

denkor becsülettel, magyar honvédhez méltón, harcban vitéz módon küzdve élek és halok.

Isten engem úgy segítse!”

A Szent Korona őrzésének átadás-átvétele után elhangzott dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter parancsa, melyben többek közt a küldetéshez méltó szolgálatellátásra, valamint a magyarság egységét megtestesítő Szent Korona megőrzésére hívta fel a figyelmet. Az ünnepség végén, a térkiürítést követően a két honvéd koronaőr már nem mozdult el a Szent Korona mellől – őrzésének átvétele hivatalosan is megtörtént. A Honvéd Koronaőrsg folytatja a közel egy évezredes hagyományt, mely szerint a Szent Koronát magyar katonák őrzik.

Tukarc Dóra őrmester
Fotó: Zrínyi Média

KORONAŐRÖK FELKÉSZÜLÉSE

AZ EREKLYE ŐRZÉSÉT MÁJUS 30-ÁN VETTE ÁT A HONVÉD KORONAŐRSG

AZ ÉV KATONÁI

Előjáró parancsnokai javaslatára, a honvédség érdekében végzett példamutató szolgálatteljesítés, valamint a tárgyévben nyújtott kiemelkedő teljesítménye elismerésül, a magyar honvédelem napja, május 21-e alkalmából dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter

„AZ ÉV KATONÁJA” kitüntető címet adományozta: Gáspár Tamás Szabolcs alezredesnek, dr. Gróf Ilona orvos alezredesnek, Holdonner Hermann alezredesnek, Jakab László alezredesnek, Veres József alezredesnek, Balogh Rezső őrnagynak, dr. Gémesi Géza századosnak, Hajósi András századosnak, Markotáné Cséfi Éva századosnak, Papp László századosnak, Tóth Sándor József századosnak, Olariu Tiborné törzszászlósnak, Turzó Albert törzszászlósnak, Berger Csabáné zászlósnak, Molnár Gábor István zászlósnak, Veres Attila zászlósnak, Erdős Imre főtörzsőrmesternek, Fosztó Gyula főtörzsőrmesternek, Kovács Péter főtörzsőrmesternek, Tóth Zoltán szerződéses szakaszvezetőnek.

AZ ÉV KATONÁI A HONVÉD VEZÉRKAR FŐNÖKÉVEL

AKIKRE BÜSZKÉK VAGYUNK!

(FELSŐ SOR, BALRÓL JOBBRA)
OLARIU TIBORNÉ
TÖRZSZÁSZLÓS
TURZÓ ALBERT
TÖRZSZÁSZLÓS
BERGER CSABÁNÉ ZÁSZLÓS
MOLNÁR GÁBOR ISTVÁN
ZÁSZLÓS
VERES ATTILA ZÁSZLÓS

(ALSÓ SOR, BALRÓL JOBBRA)

ERDŐS IMRE
FŐTÖRZSŐRMESTER
FOSZTÓ GYULA
FŐTÖRZSŐRMESTER
KOVÁCS PÉTER
FŐTÖRZSŐRMESTER
TÓTH ZOLTÁN
SZ. SZAKASZVEZETŐ

MŰSZAKIAK NAPJA SZENTESEN

Most már hivatalosan is nagykorúnak számít a szentesi műszakiak Nyitott laktanya programja, mivel az idén immár 18. alkalommal rendeztük meg. A műszakiak napja szerves részévé vált Szentés város életének, és mint ilyen, az egyik leglátogatottabb rendezvény a megyében. Ezen a napon megmutathatjuk a munkánk iránt érdeklődő civileknek, hogy kik is vagyunk valójában és mit várhatnak el tőlünk.

A műszakiak napján dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke kiemelte katonáink helytállását az árvíz és a halálos áldozatok is követelő vörösiszap-katasztrófa során. Az elismerő szavakat követően a vezérkarfőnök zászlószalag adományozásával köszönte meg a kiemelkedő helytállást.

Természetesen az idén is odaítélték az Év embere kitüntető címet. A tiszthelyettesi karból Szopori Tibor főtörzsőrmester, a legénységi állományból Gálgy Sándor szakaszvezető vehette át az elismerést. (A két kiemelkedő teljesítményt nyújtó katonát folyóiratunk következő számában bemutatjuk olvasóinknak.)

Polereczki László zászlós

A HONVÉDTISZTHELYETTES-KÉPZÉS KAMARAI JOGKÖRGYAKORLATÁNAK AKTUÁLIS KÉRDÉSEIRŐL

A témaválasztás célja, aktualitása

A Magyar Honvédség (továbbiakban: MH) Összhaderőnemi Parancsnokság (továbbiakban: MH ÖHP) 2007-ben történt megalakulásával egy időben, annak logisztikai főnöksége szervezetében létrejött a logisztikai kiképzési blokk (4 fővel), amely a felszámolt MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság¹ (MH ÖLTP) Hadművelési és Kiképzési Főnökségén működő 7 fős kiképzési részleg feladatát hivatott részben átvenni.

Az említett logisztikai kiképzési blokk kezdettől fogva aktív tagjaként, illetve az elmúlt négy évben szerzett tapasztalatok által feljogosítva arra vállalkozom, hogy – a képzések szakfelelősének, egyben a végzett szakállományt alkalmazó középszintű irányító szerveknek² a szemszögéből – röviden felvázoljam az MH számára végzett logisztikai tiszthelyettes szakállomány képzésének jelenlegi helyzetét, problémáit, valamint a jövőre vonatkozó elképzeléseit, törvényszerűen bekövetkező változásait.

A téma aktualitását alapvetően a polgári oktatási rendszer hosszú ideje tartó reformja, a katonai felső- és középfokú oktatási rendszer 2010 őszén – a honvédelmi miniszter által elrendelték alapján – kezdődött újabb átalakítása, valamint az MH vezető szervezeteit, szerveit érintő – szintén 2010-ben kezdődött és jelenleg is folyamatban lévő – strukturális és funkcionális átszervezése adja. Mindezen képzési és szervezeti átalakítások mellett a honvédség logisztikai szakmai területein régóta fennálló szakállományi hiány pótlásának igénye – mint alapprobléma – is szinte állandóan napirenden van, így kvázi aktualitásnak tekinthető.

Az MH ÖHP és alárendelt katonai szervezetei logisztikai tiszti, tiszthelyettesi és legénységi állományú szakbeosztásai feltöltöttségének helyzete 2010 decemberében³ (1. táblázat) a következő: a betöltetlen beosztások átlagban 80%-a haditechnikai szakterületekről jelentkezik. A hiányok okai meglehetősen összetettek, melyben a

1. táblázat

Logisztikai beosztások	Összesen (fő)	Betöltött		Betöltetlen	
		Fő	%	fő	%
Tiszt	965	793	82	172	18
Hadnagy	105	56	53	49	47
Tiszthelyettes	2285	2002	88	283	12
Örmester	282	190	67	92	33
Szakaszvezető	1174	1004	86	170	14

motivációs és finansziális tényezők mellett az utánpótlás-tervező, valamint a képzési rendszer hiányosságai is közrejátszanak.

A lehetséges okokról – főként a szerződéses állomány tekintetében – Szívós István alezredes, az MH ÖHP személyügyi osztály kiemelt főtisztje (osztályvezető-helyettes) statisztikai adatokra épülő cikkében⁴ található részletes elemzés.

Az 1. táblázatban megjelenített szakbeosztások feltöltöttségi helyzetének kialakulásában közrejátszó képzési adatokról, valamint a továbbiakban jelzett feladatrendszerre (nagyságrend, tagoltság stb.) vonatkozóan a 2. táblázat ad egyfajta kiindulási alapot.

Az MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola (MH KPTSZI, Szentendre) 2007–2011 évben végzett hallgatói állományának létszámadatait⁵ a 2. táblázat tartalmazza.

A logisztikai tiszthelyettes-képzés jelentősége, rendszerének alapjai

Egy ország haderejének hadrafoghatóságát, harcképességét, készenlétét, tevékenységének hatékonyságát a honvédelmi szervezetek szakállományának képzettsége, kiképzettsége és felkészültségének színvonala döntő mértékben befolyásolja.

Napjainkban az egyre összetettebb és gyors reagálást kívánó feladatokat csak megfelelően korszerű technikai támogatással vagyunk képesek elvégezni, amelyek használatához elengedhetetlen a

versenyképes tudás és információ, így a szakértelem és annak folyamatos fejlesztése – amely az élethosszig való tanulás alapelveivel – egyre fontosabb értéket képvisel.

A világgazdasági változásoknak megfelelően folyamatosan fejlesztett katonai doktrínák következtében

– a klasszikus hadviselést képviselő tömeghaderegeket fokozatosan leépítették, „professzionális” haderővé alakultak át, ahol az egyén szaktudását, kiképzettségét meghatározó jelentőségű alaptényezőként kell számításba venni napjaink feladatrendszerében.

A fent említettek közül következően – a katonai műveletek végrehajtásához szükséges szaktudás megszerzése, a gyakorlati készség, jártasság elsajátítása, megfelelő szinten tartása és folyamatos frissítése érdekében – a szakmai képzési rendszernek (így a logisztikai⁶ tiszthelyettesek iskola-rendszerű képzésének, belső szervezeti szakképzésének, a szakfelkészítéseknek is) egymásra épülően összhangban lévő, tervezett folyamatnak kell lennie.

Egy modern haderőtől a társadalom, a professzionális katonai művelési képességek mellett, a rendelkezésére bocsátott – legtöbb esetben szűkös – erőforrások hatékony és átlátható felhasználását is jogosan elvárja (erre a feladatra szinte minden hadseregben komoly apparátus áll rendelkezésre, mivel a művelési erőket támogató katonai logisztika általában a haderő egyharmadát képezi). Az elvárásoknak való megfelelés érdekében a szakmai rendszerek hatékony működtetése és folyamatos fejlesztése szükséges, amelyek változásait a szakképzési rendszernek is folyamatosan követnie kell, vagyis az alkalmazónak saját érdekében is kötelessége a leendő alkalmazottak képzésébe történő beavatkozás, igény- és követelménytámasztás, valamint annak mindennemű támogatása.

Ezen érdekek és elvi kötelezők érvényesítése, azok jogi alapokra történő helyezése komplex rendszerben valósul meg. Az erre vonatkozó rendelkezések – a teljeség igénye nélküli felsorolásban – lefedik a honvédelem kialakítására vonatkozó alapokat⁷, a fegyveres szolgálat viszonyait⁸, az állomány jogállását⁹, a szakmai követelményeket¹⁰, a közoktatást érintő feladatokat¹¹, a szakképzési feladatokat¹², a katonai szakképzések követelményeit¹³. Természetesen az említett rendelkezések következtében, ahhoz csatlakozóan számos egyéb szabályozás is születik, amelyek hatással vannak a katonai képzés, kiképzés és felkészítés rendszerének kialakítására. Ezen katonai alrendszernek mind be-, mind kimenetében illeszkednie kell – és mivel régóta ezen elv alapján működik, többségében illeszkedik is – a polgári képzés rendszeréhez, annak adaptálása és majdan a katonai pályát elhagyók gazdaságba történő beilleszkedésének támogatása érdekében is. A katonai szakállomány – a meglévő iskolai végzettség, a polgári és katonai szakképzettség figyelembevételével történő – megfelelő munkakörbe helyezése, továbbtanulása és gyakorlati ismeretei bővítésének támogatása jelenheti azt az előrevetített segítséget, amelyből a társadalmi rendszernek is jelentős szerepet kell vállalnia a visszaailleszkedéshez, tudományos szakkifejezéssel szolvá, a rekonverzióhoz.

Dr. Benkő Tibor vezérezered¹⁴ doktori disszertációjában kiemeli a Magyar Honvédségből kiváló – a gazdaság számára várhatóan új munkaerőt jelentő – állomány képzettségének jelentőségét, a honvédség rekonverziós szerepvállalását: „A Magyar Honvédség is egy olyan kihívással került szembe, amely számára merőben új. Kitépelt az ország munkaerőpiacára, és távlatait tekintve, annak szerves szereplőjévé vált. Még hozzá egy olyan speciális szereplővé, vagyis munkáltató szervezetté, amely nemcsak munkaerő-toborzás miatt van jelen a munkaerő piacán, hanem azért is, mert oda jelentős létszámban, folyamatosan, többségében tudatosan felkészített, lojális, jó szervezőkészséggel rendelkező, kiképzett, szervezett munkavégzéshez, fegyelemhez, pontossághoz, megbízhatósághoz és nem utolsósorban engedelmességhez (utasításkövetéshez) szokott munkaerőt biztosít.”¹⁵

A már említett jelentőségteljes feladatok konkrét megvalósítási platformjának, azaz a Magyar Honvédség katonai oktatási és kiképzési rendszerének átfogó ismertetése nem céloz e cikk keretében, de fontosnak

2. táblázat

Képzési forma	Képzések Szakok / ágazatok	Végzett állomány (fő)					Összesen
		2007	2008	2009	2010	2011	
Nappali képzés 3 féléves	Fed.fegyv.techn.szerelő szak*	2					2
	Lokátorműszerész szak					10	10
	Gépjárműszerelő szak	12	8		11		31
	Műszaki ágazat*			8			8
	Híradó ágazat	20	10	6	18	14	68
	Kat.inform.rends. üz.ágazat	10	14				24
	Rep.fed.ber. (REF) ágazat	9	5	4		10	28
	Sugárhajtómű (SHM) ágazat		4	4		5	13
	Élelmezési ellátó szak			5	10		15
	Üzemanyag-ellátó szak				10		10
	Könnyűlövész szak			36	31		67
	Légyvédelmirakéta-ágazat			24	18	15	57
Összesen	53	41	87	98	54	333	
Levelező képzés 2 féléves	Fed.fegyv.techn.szerelő szak*	1		8			9
	Fegyverműszerész szak*		10				10
	Gépjárműszerelő szak	15	24	20	16	11	86
	Műszaki ágazat			24		13	37
	Vegyvédelmi (ABV) ágazat			8		8	16
	Híradóágazat*		5		12		17
	Rep.fed.ber. (REF) ágazat	4		8	4		16
	SHM szerelő szak	4		5			9
	Élelmezési ellátó szak	7	28	5			40
	Ruházati ellátó szak*			5			5
	Felderítőszak	10	21				31
	Könnyűlövész szak	12	24	39	22	32	129
Tűzszak	5			6	6	17	
Légyvédelmirakéta-szak	10	7		6		23	
Összesen	68	119	122	66	70	445	
Levelező képzés (zászlós) 1 féléves	Fegyverzettechnikus*		8				8
	Harc- és gímű techn. szak	7	15		8	19	49
	Rep.fed.ber. (REF) ágazat*	8					8
	Élelmezési ellátó szak*	3					3
	Ruházati ellátó szak*		5				5
	Vezénylőzászlós			20	15	35	70
	Hadm. és kiképzési szak			34	32	52	118
	Parancsnoki ágazat	40	41				81
	Katonai biztonsági ágazat	9					9
	Ügyviteli ágazat	4	8	13	12	11	48
Összesen	71	77	67	67	117	399	

*Az ágazatokon (szakokon) végzett állomány csak részben fedezi az MH igényeit.

tartom néhány alapvető jellemző megemléztését a rendszerszemlélet, valamint az írásom alapját képező folyamat leegyszerűsített vetületeinek megértése érdekében.

A magyar katonai felső- és középfokú oktatás (napjainkban még) alapvetően egy-egy oktatási bázisra épül, ezek pedig a Budapesten működő Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem (ZMNE, Hadtudományi, illetve a Bolyai János Katonai Műszaki Karok), valamint a szentendrei MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola. Ezen intézmények mellett említést kell tenni a honvédségben munkát vállaló, polgári iskolai végzettséget és képesítést szerzett, de „katonai végzettséggel nem rendelkező” (KVNR) állomány katonai ismeretekkel történő felruházását 6 hetes rövidített alapkiképzési rendszerben végző, szintén szentendrei MH Központi Kiképzőbázisról (MH KKB) is, mivel ilyen módon is lehetőség van tiszti és tiszthelyettesi állományba kerülni, nem kizárólagosan katonai szakképzettség igénylő szakterületeken lévő beosztásokba. Ehhez hozzá kell tenni, hogy a „rendszer” tulajdonképpen három hónapos lenne, viszont a szakalapozó kiképzés feladata az MH KKB kapacitási hiányossági következtében a csapattagozatra hárul (ahol a gyakorlatban történő elsajátítás, illetve egyes központi szakmai felkészítések biztosíthatók). A katonai végzettséggel rendelkező hivatásos szakállomány körében jelen van egyfajta, tapasztalatokon alapuló kételkedés az KVNR-állomány átfogó katonai ismereteit, képességeit, azaz a képzés minőségét illetően.

A tiszthelyettes-képzés felügyeleti és szakirányítási rendszere

A továbbiakban igyekszem röviden bemutatni a logisztikai tiszthelyettes-képzési rendszert meghatározó környezetet, a szakmai vezetés legfontosabb feladatait és az ezzel kapcsolatos tapasztalatokat és problémákat¹⁶.

Az MH KPTSZI által végzett tiszthelyettes-képzés szolgálati, szakmai és egyéb felügyeleti rendszere¹⁷ az alábbiak szerint épül fel:

- tanügyigazgatás területén: a Honvédelmi Minisztérium Személyzeti Főosztály¹⁸;
- katonai szolgálati elöljárói területen: MH Központi Kiképzőbázis;
- törvényességi felügyelet területén: a székhelyen: Pest Megye Önkormányzatának főjegyzője;

a telephelyen: Jász-Nagykun-Szolnok Megye Önkormányzatának főjegyzője.

Ehhez a felügyeleti rendszerhez tartoznak, habár a pedagógiai programban más-más szerepelnek, a képzési palettán lévő szakágak, szakirányok kamarai jogkörrel ellátó katonai szervezetek/ szervek.

Itt szabadon megjegyezmem: beosztással járó kötelezettségeimből, valamint az Oktatási Hivatal által igazolt szakértői jogosultságomból kifolyólag (sajnos az adott területen igen-igen kevesen vagyunk), 2007-től részt veszek a logisztikai tiszthelyettesi állomány iskolarendszerű és szaktanfolyami képzésének felügyeletében, vizsgáztatásában is. Az ott szerzett tapasztalataim alapján kijelenthetem, hogy a képzés mind formailag, mind tartalmilag megfelel a követelményeknek; ezt a szűkös létszámú oktatói állomány érdeméért kell értékelniük.

A honvédelmi miniszter hatáskörébe tartozó szakképzések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 17/2008. (VII. 18.) számú HM-rendelet meghatározza a szakmai és vizsgakövetelményben szereplő képzések kamarai jogkör gyakorlóinak körét. A kamarai jogkörrel rendelkező feladatok az alábbiakat foglalja magában:

1. A képzésben érdekelt szakmai szervezettel egyetértésben kezdeményezik a szakok, a szakirányok fejlesztését, alapítását, megszüntetését.

2. Együttműködnek a képző intézménnyel az alap- és kiegészítő képzések, szakmai céltanfolyamok, valamint összevont gyakorlatok feltételeinek megteremtésében és megszervezésének koordinálásában.

3. Figyelemmel kísérik a képzés folyamatát, a záróvizsgákat, a pályakezdeők beállítását.

4. Javaslatot tesznek a tárca által támogatott beiskolázási létszámkeretre, valamint részt vesznek az ösztöndíjas hallgatók szakirányra helyezésében.

5. Szakmai tapasztalatukkal, javaslataikkal segítik a képzési szakok szakfelelőseit¹⁹ és szakirány-felelőseit²⁰ a képzési dokumentumok kidolgozásában, valamint azok előzetes miniszteri jóváhagyásra történő előkészítésében.

A fenti, főként a képzési rendszer optimális működtetése érdekében végzett feladatok mellett, azokhoz szorosan illeszkedve, a szakmai vezető szervezeteknek a következő teendőket, feladatokat is menedzselniük kell a honvédség hatékony működésének fenntartásához szükséges szakállomány biztosítása érdekében:

- katonai szervezeti struktúrák (új és átalakítandó) és azok működtetésének (feladat- és jogkörök) tervezése a rendszer többi eleméhez illeszkedően;
 - a szakbeosztások követelményeinek meghatározása;
 - a szakmai kiképzések, felkészítések, továbbképzések rendszerének felépítése, működtetése és folyamatos felülvizsgálata;
 - a szakbeosztások alakulásának, az előmeneteli rendszer működésének és a rendszerből történő kiválás figyelembevételével, elemzésével kell megtervezni a következő évek szakemberszükségletét;
 - a katonai képzési rendszer be- és kimeneti követelményeinek, képzési programjainak meghatározása, karbantartása, a képző szervek szakmai felügyelete és fenntartó szervezetként mindenoldalú támogatása.
- A felsorolásból kitűnik, hogy az adott feladatok egy folyamat elengedhetetlenül fontos, egymásba kapcsolódó összetevői, amelyeket különböző szervezeti elemek együttműködése révén lehet csak megvalósítani a cél elérése érdekében, egy mű-

ködőképes rendszer felépítésével és fenn tartásával. A hangsúly az együttműködésen van, mivel tapasztalataim szerint az esetek nagy többségében (más területekre vonatkozóan is) a legtöbb problémát ez okozza (ennek hiányában nem beszélhetünk átgondoltan tervezett és koordinált folyamatokról sem), és amely megfelelő elhivatottságú odafigyeléssel, a projektek szakszerű, körültekintő és következetesen szigorú menedzselésével megoldható lenne.

Az MH kiképzési rendszer stratégiai szintű felülvizsgálata (amely 2008-ban kezdődött meg) 2009-ben folytatódott a HM- és MH-szervezetekre vonatkozó kiképzési rendszer korszerűsítésének végrehajtási projektjével, amelyet különféle, részben jogos indokok alapján 2011-ben leállítottak, illetve elhalasztottak. Az eset sajnós a fent említett problémákat igazolja, azaz a különféle projektek összehangolatlanságát (amelyeket szervezeti átalakítások mellett nem biztos, hogy célszerű volt elindítani, függetlenül a vitathatatlan szükségességüktől), nem is beszélve a különböző vezetési szintek „párhuzamos” munkamódszerének negatívumairól. Az említett felülvizsgálatok eredményei viszont a katonai oktatási rendszert is jelentős mértékben érintenek, így az oktatási rendszer reformjánál a részeredményeket, valamint ingatag elképzeléseket lehet csak felhasználni.

A tiszthelyettes-képzés tekintetében folyamatban van a teljes képzési követelményrendszer felülvizsgálata, fő volumenében pedig a jelenlegi 1,5 éves alapképzés 2 éves időtartamú képzéssé történő alakítása, a katonai felsőoktatást érintően pedig annak integrálása a 2012-ben induló közszolgálati egyetembe.

A képzési követelmények meghatározásánál a szakmai irányelvek mellett, a honvédelmi miniszter éves szinten, a következő évre vonatkozóan megfogalmazott – meg lehetőségesen határozott és gyakorlatias – humánpolitikai irányelveinek érvényesülése is feltétlenül szükséges.

A haderő logisztikai támogatásával összefüggő katonai felsőoktatás kamarai jogkörgyakorlata helyzetének elemzésére, valamint annak korszerűsítésére vonatkozó javaslatok kidolgozása érdekében, a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség Tudományos Tanácsa 2009-ben körlevélben tett kezdeményezést tanulmányok készítésére a témában. A pályázatra beérkezett anyagok alapján elkészült összegző tanulmányban²¹ szereplő megállapítások – nem meglepő okokból kifolyólag – szinte minden tekintetben megegyeznek a katonai középfokú

oktatásban tapasztalattal is.

„Az MH ÖLTP 2007. január 01-ig MH-szinten gyakorolt szakmai irányító jogkört a logisztikai szakkiképzés területén: szervezte a hivatásos tisztek, tiszthelyettesek át- és továbbképzését, koordinálta a tanintézeti ágazati szakirányú felkészítést, kamarai jogkörében eljárva felügyelte a tiszt- és tiszthelyettes-képzést, továbbá az MH egészére kiterjedően irányította és koordinálta az ör, komendáns, forgalomszabályozó, logisztikai és kiképzés-technikai szakbeosztású katonák szakkiképzését, meghatározta a kiképzési követelményeket, irányította a szakkiképzési programkidolgozó tevékenységet, kiadta a szakkiképzési programokat és az osztályba sorolási követelményeket.”²²

A tanulmányban foglaltakkal részben egyetértésben, az MH ÖLTP által működtetett logisztikai képzési rendszer pozitív jellemzőiként a szabályozottságra, a lefedetlen területek megszüntetésére és az eredményes együttműködésre való törekvéseket említhetem, amely az oktatási intézményekkel, illetve az MH ÖHP egyik jogelőd szervezetével (MH Szárazföldi Parancsnokság) együttműködési megállapodásokon alapuló munkakapcsolataival igazolható.

A 2007. január 1. utáni állapot már jóval összetettebb helyzetről árulkodik, mivel az MH ÖLTP fenti feladatkörét – nem elég részletességgel (és körültekintéssel) szabályozott formában – megosztották a HM FLÜ, a HM Közgazdasági és Pénzügyi Ügynökség (HM KPÜ) és az MH ÖHP között, a HM Személyzeti Főosztály akadozó koordinációs tevékenysége mellett.

A HM FLÜ első változatú szervezeti és működési szabályzata (SZMSZ) nem vette figyelembe, hogy a HM FLÜ-nél nem állnak rendelkezésre a tiszthelyettes szakmai képzés követelményei és a szerződéses katonák át- és továbbképzési programjának kidolgozásával kapcsolatos feladatok végzésének alapfeltételei, ebből adódóan nem határozott meg konkrét, szervezeti elemhez

kötött feladatokat sem. Mindezen „figyelmenlenség” a fő feladatra – az integrált termelői logisztikai szervezet alaptevékenységének kialakítására – való koncentrációval indokolható.

Az MH ÖHP kezdeményezésére 2007 első felében két alkalommal történt egyeztető megbeszélés a HM FLÜ-vel a tanintézeti feladatok megosztása érdekében, viszont hivatalos együttműködési megállapodás ennek ellenére nem jött létre, és ez a helyzet tulajdonképpen a jelen időpontig nem változott.

Az MH ÖHP Logisztikai Főnökség (jelenleg MH ÖHP Logisztikai Műveleti Főnökség) kiképzési blokkja az MH ÖLTP-től megfelelően át nem adott, de „megörökölt” feladatokat, azok jelentőségének megfelelően, a lehető legkörültekintőbben kezelte az elmúlt négy évben, és az elért eredményekre építve jelenleg is tovább folytatja, bevonva az MH ÖHP további logisztikai szerveit is a szakirányú feladatokba. A feladatrendszer kiépítésének elején, a hivatalosan is megfelelő együttműködés érdekében megállapodások köttetnek az MH ÖHP szervezeti alárendeltségén kívül lévő katonai oktatási intézményekkel az iskolarendszerű és egyéb képzési feladatok biztosítására, tudományos kapcsolatokra, az intézmények speciális logisztikai támogatására.

A legújabb szervezeti és jogköri változás 2010 októberében történt, amikor is létrejöttét követően a Honvéd Vezérkar Logisztikai Csoporthőnökség (továbbiakban HVK LCSF) – a teljes katonai képzési rendszerért felelős honvédelmi miniszter jogköréből, meghatározott feladatokat felügyelő minőségében – átvette a tiszt- és tiszthelyettesi képzések szakfelelősi (kamarai) jogkörét. Az ezzel járó feladatok teljes körű (vagy akár részleges) végzését illetően, az MH ÖHP illetékes logisztikai szakállományában kételyek merültek fel, mivel a HVK LCSF-en nincs minden logisztikai szakterület szakállománnyal képviseltetve, illetve az adott feladatra is igen kis létszámú állomány áll rendelkezésre, szemben a korábbi felelős MH ÖHP közel 100 fős – e feladatkörben már tapasztalt – logisztikai szerveinek szakállományával.

Az MH ÖHP adott logisztikai szervei²³ jelenleg az MH logisztikai szakbeosztású állomány alaprendeltetésű szakfeladatokra való kiképzéséért, felkészítéséért, valamint az előmeneteli rendbe illeszkedő szakmai továbbképzések végrehajtásáért felelősek. A gyakorlatban viszont várhatóan továbbra is foglalkozni fognak a képzések szakmai felügyeletének – továbbiakban ismertett

– feladatkörével, a feladatrendszerben betöltött kizárólagos tevékenységeikből, valamint a HVK LCSF említett kapacitáshiányából adódóan.

Ahhoz, hogy a bekövetkezett változások ne okozhassanak problémákat, elengedhetetlenül szükséges a feladatkörök mielőbbi egyértelmű tisztázása, racionális megosztása és a feltétlen együttműködés.

A katonai iskolák képzési rendszereinek megreformálása mellett szintén komoly jelentőséggel bír a csapatnál végzett gyakorlati képzés is, amely tekintetben továbbra is célszerűnek látszik egyes szak-specifikus logisztikai szervezeteknél²⁴ gyakorlati oktatási központok kialakítása – amelyre korábban már jelentősnek mondható törekvések is történtek –, ahol a magas szakképzettséggel rendelkező és aktív szakembergárda mellett (az oktatás okán szükség szerint növelt létszámmal) rendelkezésre állnak a szükséges technikai eszközök, és adott az infrastruktúra is.

Az alkalmazó, követelménytámasztó szemszögekből a magyar katonai tiszthelyettes-képzési rendszer (a katonai felsőoktatási rendszerre is érvényesíthetően) átalakításánál javasolt az alábbi szempontok figyelembevétel (a felsorolásban – a teljesség igénye nélkül – megpróbálom összefoglalni a számításba vehető szempontokat):

- A hazai közoktatási törvénynek megfelelően, az EU-s, valamint a NATO-elvárásokhoz illeszkedően kompetencia alapú, fejlesztésközpontú, moduláris rendszerű legyen.

- A képzési rendszer rugalmasan illeszkedjen a haderő-kialakítás, -átalakítás, -fenntartás rövid és hosszú távú igényeire (az adott ágazatokon belül szükséges sza-

kok és szakirányok lefedettsége mindenkor az igényeknek megfelelően biztosítható legyen).

- A polgári képzési rendszernek is megfelelően (a korábbi 1,5 éves képzéshez viszonyítva) az általános szakmai alapozó és a vezetői képzés erősítése, valamint esetleges lehetőség megteremtése a technikai, valamint gyakorlati oktatói képesítés megszerzéséhez.

- Az iskolai képzés elméleti és gyakorlati részéhez illeszkedően kell a csapatgyakorlati modul (megerősítve a jelenleg is komoly központi szakkiképzési tevékenységet), valamint az első beosztásban szükséges további gyakorlati oktatást, munkafeladatokat megtervezni, amelyre lépcsőzetesen épülhetnek a további magasabb szintű elméleti és gyakorlati (tovább) képzések, az igazán professzionális munkavégzés, illetve a majdani oktatói-mesterfokozatú szintre történő eljutás érdekében.

- Ismerje el, illetve bemeneti követelményként hatékonyabban használja ki, építse be a képzésbe a polgári és katonai képzettséget, szakmai tapasztalatot és gyakorlatot.

- A jelenleg csak katonai szakképesítéssel betölthető beosztások felülvizsgálata.

- Az oktatás egységes katonai ismereti alapot biztosítson mindenkinek, és megfelelő alapot képezzen a továbbtanuláshoz, szakmai továbbképzésekhez, szakfelkészítésekhez, előmenetelhez, illeszkedve az állománykategória pályamodeljéhez.

- A társadalmi elvárásoknak megfelelően tartalmazzon rekonverziót támogató elemeket is.

- A korszerű oktatási módszerek folyamatos bevezethetősége, alkalmazása.

- Tudományos tevékenységben való aktív részvétel ösztönzése, támogatása.

- A rendszer funkcionálisan racionális (integráció, modularitás stb.) kialakításával párhuzamosan, annak költséghatékony, áttekinthető finanszírozhatóságára is törekedni kell.

A felsorolásban – a teljesség igénye nélkül – megpróbáltam összefoglalni a számításba vehető szempontokat.

Mondanivalóm összegzéseként annak végző szándékát említem, amely a figyelemfelkeltést és gondolatébresztést célozza meg, amellyel a feladat összetettségét, koordinációs- és szaktudásigényét szerettem volna hangsúlyozni néhány példával és javaslattal az érintettek számára (a pozitív- és negatív tapasztalatok tükrében), valamint pár gondolatban sajátos látásmódot betekintést nyújtani az érdeklődők részére a folyamat jelenlegi helyzetébe.

Szakács István mérnök alezredes

Fotó: Zrínyi Média

Felhasznált irodalom:

Benkő Tibor altábornagy: A rekonverzió mint a professzionális haderő humánerőforrás-gazdálkodásának egyik stratégiai kérdése. PhD-értekezés, ZMNE 2010.

Magyar Honvédség Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola, Pedagógiai program (Szentendre, 2009)

Dr. Bencsik István: A haderő logisztikai támogatásával összefüggő katonai felsőoktatás szak- és szakirány-referenci feladatok végrehajtásának összefoglalt elemzése és a korszerűsítésre irányuló javaslatok (Összegző tanulmány a témában beérkezett résztanulmányok felhasználásával), HM FLÜ, 2009.

¹ A felszámolt MH ÖLTP bázisán alakult meg a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség, amely a 2010-es átszervezést követően, jelenleg HM Fegyverzeti és Hadbiztos Hivatal megnevezéssel működik.

² Az MH ÖHP logisztikai szervei.

³ Az MH ÖHP személyügyi osztály adatai alapján.

⁴ Szívós István alezredes: A katonai pálya elhagyásának okai, a kiáramlás megakadályozásának módja. Sereg Szemle 2010. július–szeptember (VIII. évfolyam, 3. szám).

⁵ Az MH KPTSZI tanulmányi osztály adatai alapján.

⁶ Logisztika gyűjtőfogalom alatt itt a közlekedési, haditechnikai, hadtáp, gazdálkodási és repülőműszaki szakterületek értendők.

⁷ 2004. évi CV. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről.

⁸ 1996. évi XLII. törvény a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról.

⁹ 2001. évi XCV. törvény a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról.

¹⁰ 20/2002. (IV. 10.) HM-rendelet az MH egyes beosztásaihoz kapcsolódó munkaköri követelményekről.

¹¹ 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról.

¹² 1993. évi LXXVI. törvény a szakképzésről.

¹³ A 17/2008. (VII. 18.) HM-rendelet a honvédelmi miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról rendelkezés alapján.

¹⁴ Honvéd Vezérkar főnök.

¹⁵ Benkő Tibor altábornagy: A rekonverzió mint a professzionális haderő humánerőforrás-gazdálkodásának egyik stratégiai kérdése. PhD-értekezés, ZMNE 2010, 4–5. oldal, bevezetés.

¹⁶ Az adott kamarai jogkörgyakorló feladatokban illetékes ügyintézőként szerzett tapasztalatok alapján.

¹⁷ MH KPTSZI Pedagógiai program (Szentendre, 2009), 6. oldal

¹⁸ Jelenlegi szervezeti megnevezése: HVK Személyzeti Csoporthőnökség (HVK SZCSF)

¹⁹ Szakfelelős: a szak tartalmáért, a teljes képzési folyamért felelős, hatáskörrel rendelkező oktató.

²⁰ Szakirányfelelős: a szakképzés részét képező, vagy a szakon belül önálló szakképzést eredményező, speciális szaktudást biztosító képzés (szakirány) tartalmáért, a szakirányon folyó képzési folyamatért felelős oktató.

²¹ Dr. Bencsik István: A haderő logisztikai támogatásával összefüggő katonai felsőoktatás szak- és szakirány-referenci feladatok végrehajtásának összefoglalt elemzése és a korszerűsítésre irányuló javaslatok (Összegző tanulmány a témában beérkezett résztanulmányok felhasználásával).

²² Idézet az előző pontban szereplő tanulmányból, 2–3. old.

²³ MH ÖHP Logisztikai Műveleti Főnökség (LMF), Haditechnikai Főnökség (HTECHNF), Hadtáp főnökség (HTPF), Repülő Mérnök-műszaki Főnökség (RMMF).

²⁴ MH 64. Boconádi Szabó József Logisztika Ezred, MH Katonai Közlekedési Központ, MH Légijármű-javítóüzem, MH Logisztikai Ellátó Központ, MH Veszélyes-anyag-ellátó Központ.

MIT TEGYÜNK A HATÉKONY FIZIKAI FELKÉSZÜLÉS ÉRDEKÉBEN?*

Ákár csak 2010-ben, az MH Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központ Egészségvédelmi és Rekreációs Osztálya ebben az évben is megrendezte *A fizikai felkészítés hatékonyságát fejlesztő új ismeretek és módszerek* című, háromnapos, 16 elméleti és 6 gyakorlati órából álló, az ETI által 3089/2010. számon akkreditált továbbképzést az egészségügyi szakdolgozók és a katonai testnevelők részére. A továbbképzés célja, a szakmai ismeretek megszerzésén túl, a két szolgálati ág közötti kommunikáció fejlesztése volt annak érdekében, hogy a két állománycsoport hatékonyan tudjon együttműködni a katonák rendszeres fizikai felkészítése során. A továbbképzés nem kizárólag a fizikai felkészítés folyamatára fókuszált, hanem komplex módon közelítette meg azon individuális készségek fejlesztését, amelyek az egyén valamennyi életterületére pozitív hatással vannak a primer prevenció, az egészségfejlesztés hangsúlyozásán keresztül. A Magyar Honvédségben a preventív szemlélet hangsúlyos voltát alapvetően két tényező támasztja alá. Az egyik, hogy – az alkalmassági kritériumrendszernek köszönhetően – a személyi állomány (viszonylag) egészséges. A másik: a NATO-követelményeknek való megfelelés, amelynek értelmében az MH önkéntesség elvén szerveződő, képességalapú haderő, amelynek expedíciós jellegű és moduláris felépítésű multinacionális erők részeként bármikor alkalmasnak kell lennie arra, hogy műveleti területen katonai feladatokat hajtson végre.

A képzés nyitóelőadásában Sótér Andrea alezredes (jelen írás társszerzője – a szerk.) az egészségügyi haderővédelem alapelveiből kiemelte az MH egészségügyi doktrínában megfogalmazott küldetést, amely szerint a „katonai műveletekben az egészségügyi feladata a küldetés támogatása az előerő megőrzésén, az élet megóvásán, valamint a maradandó fizikai és mentális károsodások minimalizálásán keresztül”. Ennek megfelelően „egészségügyi szempontból a haderővédelem nem más, mint a harcképesség megőrzése úgy, hogy a harcoló katona egészséges, hadra fogható és alkalmazható legyen meghatározott időben és helyszínen”. A Magyar Honvédség feladatai megvalósításához elengedhetetlen az egyéni fizikai felkészültség magas szinten tartása. Tudatos vezetői tevékenységgel, körültekintő kiképző

és felkészítő munkával el kell érni, hogy a személyi állomány minden kategóriája, minden egyes katonája képes legyen teljesíteni a számára előírt normakövetelményeket.

A Magyar Honvédségben 1997-től beszélhetünk az egész állományra kiterjedő fizikai alkalmasság-vizsgálatról, majd később annak kiegészítéseképpen, az úgynevezett fizikai állapotfelmérésről, amelynek célja az adott munkakör betöltésére alkalmas katona aktuális edzettségi állapotának meghatározása. A megfelelő színvonalú edzettségi állapot a fizikai felkészülés és kiképzés folyamatának eredménye, amely jelentősen befolyásolja a munkaköri feladat végrehajtásának minőségét és eredményességét.

A 13/2009. (VIII. 26.) számú HM-rendelet változásai elsősorban a fizikai állapotfelmérésre és a szolgálati jogviszonyt létesíteni szándékozó állomány fizikai alkalmasság-vizsgálatára vonatkoznak, amelyhez szorosan kapcsolódik a 116/2009. számú vezérkari főnöki intézkedés is. Az állapotfelmérés minősítésében újra visszatért a 4 fokozatú értékelési rendszer, és új elemként, a „T” kategóriánkénti összesített minimumszintek mellett, a mozgásformánkénti minimalizálás is követelmény lett.

A HVK Kiképzési Csoportfőnökség részéről az MH testnevelés-kiképzésért felelős főtisztje, dr. Elek Zoltán alezredes a fizikai felkészítés és kiképzés témáját feldolgozó előadásában többek között a „terminus technicus” pontos használatára hívta fel a figyelmet. A köztudatban elterjedt „sportolásra fordított idő” kifejezés nem helytálló, „az egyéni fizikai felkészülésre fordított idő” meghatározást ajánlotta használni, ami természetesen kiképzési feladat. Kiképzést pedig csak munkaidőben lehet végrehajtani, ami a T1 és T2 kategória estében heti 3 órát, a T3 és T4 estében napi 1 óra önálló felkészülést jelent. Előadásában felvázolta a még tervezési stádiumban lévő

teljesítményértékelő-ellenőrző vizsgaközpont feladatát és működését, amely független bizottságként az alakulatok éves fizikai állapotfelmérési vizsgálatait végezné, és amely a humánstratégia teljesítményértékelési résszel foglalkozó fejezetéhez kapcsolódna.

A személyi állomány minden tagjával meg kell értetni: a fizikai állóképesség fenntartása nem öncélú, egyaránt szolgálja a katonai szervezetek képességeinek fenntartását és az egyének egészségének megőrzését, vagyis meghatározza a szolgálat minőségét. Olyan légkört kell kialakítani, ahol az egészséges életmód, annak részeként a rendszeres sporttevékenység, a szellemi és fizikai képességek magas szinten tartása a katonai szervezet alapértékei között kapnak helyet, és fontos részét képezik mind a szervezeti, mind az egyéni teljesítmények megítélésének.

A HM–MH vezető állományának éves fizikai állapotvizsgálatáról Országgné Faragó Éva őrnagy számolt be.

A külszolgálatra jelentkezők fizikai alkalmasság-vizsgálatainak tapasztalatairól Juhász Zoltán alezredes beszélt. Az előadó elmondta: a fizikailag alkalmatlan minősítések háttérében minden esetben megtalálható a magasabb BMI érték, a magasabb testzsír-százalék és a magasabb testtömeg. A több mint 13 ezer teljesítmény- és antropometriai adat feldolgozásából kapott eredmények alapján megállapítható, hogy az állomány több mint 6%-a nem terhelhető, ezeknek a katonáknak az antropometriai adatai majdnem elérik a közepes elhízás mértékét. A misszióba jelentkező állomány több mint 11%-a 30 feletti BMI-vel rendelkezik. Az adatok egybevetéséből megállapítható, hogy a 26 év alatti alkalmatlan katonák teljesítménye a 41 év fe-

* Az írás kivonat a szerzők nagyobb lélegzetű tanulmányából, amely a Honvédségi Szemle 2011/4. számában jelenik meg.

letti alkalmas katonák teljesítményével egyezik meg. Ez sajnos érvényes a testtömegükre is! Juhász alezredes előadásában kiemelte, hogy a katonának nemcsak a fizikai alkalmasság vagy az állapotvizsgálat időpontjában, hanem egész évben képesnek kell lennie a fizikai normakövetelmények teljesítésére, és ezt következetes parancsnoki, előjárói munkával segíteni kell.

A nemzetközi feladatokból fakadó tartós, fokozott és extrém, fizikai és pszichikai stressz-terhelések komoly felkészültséget kívánnak meg a személyi állománytól, amely kihívásnak csak egy egészséges és harcra kész személyi állomány képes egészségkárosodás nélkül megfelelni. Dr. Major Györgyi orvos százados a külszolgálatra jelentkezők terhelhetőségi kritériumait esetszemléletekkel elemezte. A magasabb egészségi – pszichikai – fizikai követelmény elengedhetetlen ahhoz, hogy az eltérő, akár extrém éghajlati körülmények között a fokozott terhelés és az emelkedett stressz-szint ne okozzon maradandó egészségkárosodást a misszió során. Elkerülhető kockázatként a külszolgálat alatti leggyakoribb megbetegedésekre (mozgásszervi megbetegedés, sportsérülések) hívta fel a figyelmet.

Afganisztánból, az MH Műveleti Tanácsadó és Összekötő Csoport (OMLT) állományából, 2010. december végén érkezett vissza Dittrich Róbert főtörzsőrmester. Lessons learning (tapasztalat-megosztás) keretében beszámolt a missziós felkészülés hazai és külföldi fázisairól, azon belül is a fizikai felkészülésről. Az MH 5. Bocskai István Lövészdandár Vay Ádám Kiképzőbázisán (Hajdúhadház) katonai testnevelő szakember nélkül, önállóan készültek fel az extrém fizikai terhelésre, amely még a kiváló fizikai állapotban lévő katona számára is jelentős megterheléssel jár. A németországi speciális felkészülés alatt már teljes fegyverzetben és védőfelszerelésben végezték a szimulációs gyakorlatokat a többnemzeti kötelékben. A repeszálló mellény viselése jelentősen megterheli a törzsizomzatot, tekintettel arra, hogy a védőfelszerelést egyhuzamban akár 8 órán túl is viselték harci cselekmények alkalmával, illetve volt olyan eset, hogy ebben kellett az éjszakai pihenőt tölteniük.

Egy 2010-es felmérés alapján megállapítható: a misszióból hazaérkező katonák jelentős része számolt be mozgásszervi panaszokról és tünetekről; a panaszt a védőfelszerelés hosszu ideig történő viselése okozta. Balogh Edít, a Honvédkórház – Állami Egészségügyi Központ Hévízi Mozgásszervi Rehabilitációs Intézetének gyógytornásza a gerinc túlterheléséről, a gyógytorna-szemléletű prevenció

és terápiás lehetőségekről tartott elméleti és gyakorlati foglalkozást. Ez utóbbi keretében a résztvevők fitball-labdák segítségével sajtíthatnak el olyan gyakorlatokat, melyek elsősorban a gerincvédelemre, a törzsiszomzat erősítésére, stabilizálására, nyújtására és lazítására irányultak.

A 2010. évi egészségügyi szűrvizsgálat adatai alapján a testmozgási szokások között jelentős helyőrségi különbségek mutatkoztak – mondta Hegedűs Csaba hadnagy (e cikk egyik szerzője – a szerk.). Azoknál az alakulatoknál, ahol a katonai testmozgásra nagyobb hangsúlyt fektetnek, kevesebb a túlsúlyos katona. Vannak alakulatok, ahol a testmozgásra heti egy alkalommal kerül sor, ami nem elegendő a fizikai kondíció fenntartására. Ezek

nél az alakulatoknál kockázati tényezőként az obesitas (elhízás) akár 30%-ban is előfordul az állomány körében. A parancsnokoknak, előjáróknak meghatározó szerepük van a szemléletváltás elérésében, a rendszeres testmozgás megkövetelésében, valamint a végrehajtáshoz szükséges körülmények biztosításában.

A több évtizedes sportorvosi, teljesítmény-élettani kutatói tapasztalattal rendelkező dr. Győre István főorvos többek között a napi edzési gyakorlatban is jól hasznosítható információkat adott az elsődleges energiaszolgáltató folyamatokról, a terheléses vizsgálatok során mért élettani mutatók változásairól (amely egyértelmű összefüggést mutatott a magasabb BMI-érték, illetve magasabb testtömeg és a rosszabb fizikai teljesítőképesség között). Összességében megállapította, hogy a fizikai alkalmatlanság mögött két jelentős tényező áll, egyrészt a nem megfelelő heti mozgásmennyiség és intenzitás, másrészt a helytelen táplálkozással is együtt jelentkező elhízás.

Hegedűs hadnagy másik előadásában a pulzuskontrollt bemutatva egy olyan, mindenki által könnyen elsajátítható módszerrel ismertette meg a résztvevőket, amelynek segítségével hatékonyabban tudják felkészíteni a katonai állományt a kardiovaszkuláris és respiratorikus állóképességet igénylő mozgásformák eredményes végrehajtására.

A helyes táplálkozás fontosságára hívta fel

a figyelmet Szabó Illdikó dietetikus, kiemelve a sporttáplálkozás lényegesebb területeit és az erőt vagy állóképességet igénylő sportágakhoz igazodó fehérje- és szénhidrátigényt. Kitért a folyadékfogyasztás fontosságára, az izotóniás italok szerepére, az étrend-kiegészítőkkel kapcsolatos alapvető tudnivalókra, valamint az alacsony energiatartalmú ételre, és az ajánlott ezeknek a kiegészítő táplálékoknak a fogyasztására.

Balogh Zoltán százados a fizikai alkalmasság vizsgálatára szolgáló mozgásformák helyes végrehajtását mutatta be.

A pályakörülmények között előforduló sportsérülések elsősegélynyújtásában adott hasznos instrukciókat Mihályi László százados. Tapasztalata szerint vezet és szólócukrot minden sportolónak célszerű magánál tartania edzések idején. Előadása második részében a résztvevők gyakorolták a stabil oldalfektetést, az artériás és vénás vérzéscsillapítást, a sérült testrészek rögzítését és az újraélesztést is.

Best practise, azaz a jó gyakorlat megosztása keretében az MH Logisztikai Ellátó Központ életmód programjáról Bukta Tünde egészségfejlesztő szakpszichológus és Farkas Zoltán törzsszázados közös előadásban számoltak be. A négy modulból (egészségügyi, pszichológiai, pénzügyi és sportfoglalkozás) álló programban szerepel a vezetői készség fejlesztése, a dohányzásról való leszokás támogatása, az edzettség fejlesztése, a munkahelyi stressz megelőzése és kezelése, az egészségtudatos táplálkozás kialakítása, az alvási problémák kezelése és a családi pénzügyi egyensúly, illetve stabilitás kialakítása is. A pénzügyi szaktanácsadással segíteni próbálnak a mindennapok során sok család életét megkeserítő anyagi problémák kezelésében. A program – amelyet a parancsnokuk is támogat – minden alakulat számára példamutató lehet, hisz a pszichológus, a testnevelő és az egészségügyi szakdolgozók együttműködve alakíthatnak ki egy egészségtudatos, kiegyensúlyozott, jó teljesítőképességű, hadra fogható állományt.

A továbbképzés záró előadásában a sportteljesítmény motiváló tényezőiről, a sikeres teljesítmény összetevőiről hallhattak előadást dr. Lubinszky Mária sportpszichológustól. A sportpszichológiai módszerekre is épülő edzésnapló-vezetés, a teljesítmény-visualizáció és önértékelési technikák használatával jól követhető a fejlődés, és a felkészülés tervezésében is fontos szerepet töltenek be. Az előadás közös relaxációval fejeződött be.

Sótér Andrea alezredes – Hegedűs Csaba hadnagy
Fotó: Zrínyi Média archív

A FIZIKAI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ EDZÉSPROGRAMOK (2.)

Előkészítő mozgások, relaxáció, alakformálás, állóképesség-fejlesztés

Az általános bevezető után (HAF 2011/2.) kezdünk hozzá a kiválasztott edzésmódszerek tanulmányozásához. Azért ezzel a csoporttal kezdődik az ismertető, mert alacsonyabb intenzitású, elsősorban nem a teljesítményfokozásra irányuló tevékenységeket tartalmaz, és jól előkészíthető velük a mozgatórendszer. Komolyabb edzésbe csak ezek után szabad belefogni.

Lazító-nyújtó gyakorlatok

Néhány kakukktojással kezdjük, és olyanokkal, amelyeket hiába keresnénk a fitness-palettnán, mert önállóan nem jelennek meg ott. Olyan alapgyakorlatokról, eljárásokról van szó, melyek több divatos módszer részévé váltak, alkalmazásuk megkerülhetetlen, ha meg szeretnénk őrizni ízületeink mozgékonyágát, izmaink rugalmasságát. Használatukkal mozgékonyabb, rugalmasabb lesz testünk, és sérüléseket, húzódásokat is megelőzhetünk vele. Az olyan edzéseket, melyek az izomzatot nagyobb erőfejlesztésre készítik, mindig követnie kell nyújtó-lazító mozgásoknak, de egyébként is hasznos a mindennapok részévé tenni ezt a fajta átmozgatást.

A nyújtó gyakorlatok segítségével növelhetjük izmaink terhelhetőségét, koordinációját, csökkenthetjük az izomlázat, a sérülésveszélyt és az esetleges mozgásszervi betegségek kialakulásának esélyét.

Minden nyújtó gyakorlat alatt figyelni kell a helyes légzésre. Lassan, egyenletesen, az orron át beszívva, mélyen kell lélegezni. Ennek köszönhetően a szervezet megnyugszik, fel lazul, az izmok tónusa csökken, ami ideális teszi a körülményeket a nyújtó gyakorlathoz. Mivel ez a folyamat kétirányú, a nyújtó gyakorlatokat felhasználhatjuk az idegi feszültség csökkentésére, a stressz oldására.

A nyújtó gyakorlatokat általában 25-30 másodpercig végezzük. Ennyi idő szükséges az izomszövetnek és az ínszövetnek, hogy kinyúljanak. Mindig óvatosan, fokozatosan kell feszíteni az izmokat, hogy legyen idejük a megnyúlásra, és minél kevesebb mikro-szakadást, esetleg húzódást okozzunk.

Leggyakrabban az alábbi három módszer valamelyikével találkozhatunk:

Utánmozgásos nyújtás esetén egyre nagyobb terjedelemben ismételtetjük a nyújtó mozgulatot, megtartva a fokozatosságot. Ha közben fájdalmat érzünk, csökkentjük a moz-

dulat erejét, és inkább a következő eljárásokkal igyekezzünk kimoogatni az adott izmot. A túlzott nyújtogatással ugyanis húzódásokat, szakadásokat okozhatunk az izomszövetben, ami később még sok gondot okozhat. Ez a módszer leginkább bemelegítésre, a nyújtó gyakorlatok bevezető mozdulataiként használható, mivel az egészen finom, gyenge nyújtó mozdulatoktól indulva a hideg izomzatot fel tudjuk „ébreszteni”. Szinte minden izomcsoport mozgásba hozható, előkészíthető a későbbi nagyobb terhelésre. A finomabb nyújtásokat közepes erősségű nyújtások követik, ahol az antagonista izmok munkája, a gravitáció vagy a végtag tehetetlensége segít a nyújtó hatás elérésében.

A *stretching-gyakorlatok* során nem utánmozgással, hanem az izom megnyújtott állapotát folyamatosan megtartva érzük el a kívánt hatást. Ezzel az eljárással nagyobb hatásfok érhető el, de csak bemelegített izmok esetén alkalmazható. Jobban kontrollálható a nyújtás nagysága, itt gyakran a fájdalom is természetes velejárója a gyakorlatoknak.

Általában szükség van társ segítségére, vagy saját izomerő kifejlesztésére, hogy a kívánt hatást elérjük. Például a combhajlító izmok nyújtásához nem elég alapállásból előrehajolni a lábához, hanem a két karral meg kell fogni a bokát, és erőteljesen odahúzni a felsőtestet,

hogy a homlok közelítsen a térdekhez. Általában 30 másodpercig érdemes megtartani a nyújtott helyzetet, és 4-5-ször megismételni.

Az *ellenállós módszer (PNF-stretching)* ötvözi a két eljárás előnyeit. Lényege, hogy a bemelegített izmot először statikus erőfejlesztésre készítjük, majd az elernyedési fázist kihasználva ér el nyújtó hatást. Mint igen hatásos módszer, a PNF-eljárás sok sportágban beépült az edzésmódszerek közé.

Az előző példánál maradva, a combhajlító izmok nyújtásához először erőfejlesztésre kell készíteni ezeket az izmokat. A végrehajtó üljön a bordásfallyal szembe, nyújtott lábait emelje a bordásfal 5-6. fokára. Ezután sarkával próbálja 10-15 másodpercig lenyomni a bordásfalra, mintha le akarná tenni a lábát a talajra nyújtott ülésben. Ezután rázza-ernyessze a megdolgozott izmokat zsugorülésben, vagy álló helyzetben. Az ernyesztés után tegye nyújtott ülésben lábait az 1-2. bordásfalra, és karjával megfogva ugyanezt a fokot, húzza magát a bordásfal felé, fejét közelítve nyújtott térdéhez. Ezt a helyzetet tartsa meg 20-25 másodpercig. Kis pihenő után ismételje meg a gyakorlatot 4-6 alkalommal.

A fenti gyakorlathoz hasonlóan, a többi izomra is könnyen találhatunk megfelelő gyakorlatot.

Aquafitness

A víz gyógyító erejébe vetett hit már az ókorban is jellemző volt. Aztán jött Glenn McWaters (találós név), és a vietnami háborúból lábsérüléssel hazatérve nem nyugodott bele, hogy orvosai lemondanak a gyógyulásáról. Saját úszómedencéjében elkezdett vízi futóedzéseket tartani egy maga által alkotott mellényben, így ízületeit nem terhelte saját súlyával. Látványos és sikeres gyógyulása nagy lökést adott ezen új sportág elterjedésének.

A vízben végzett gyakorlatozás során két fizikai jelenség jótékony hatását lehet kihasználni. Az egyik a felhajtóerő, ami csökkenti a saját testsúly által a tartórendszerre és a mozgatórendszerre nehezedő terhelést, valamint a hidrosztatikai nyomás, ami kedvezően hat a keringésre, valamint az izomzatra.

Bárki végezheti, ellenjavallatról csak fertőző bőrbetegség esetén, illetve olyan betegségek esetén beszélhetünk, amikor egyébként sem ajánlott a fizikai aktivitás.

Minden olyan esetben jól alkalmazható, amikor mérsékelni akarjuk a fizikai terhelést. Alkalmos a sérülések és traumák utáni rehabilitációra, fejlesztik az egyensúlyt, a koordinációt, fokozzák az anyagcserét és a zsírégetést, jól erősítik a végtagok izomzatát.

Fittball

Az eszköz és a kapcsolódó torna elsősorban a nők körében terjedt el, alakformáló, erősítő, tartásjavító és zsírégető hatásának köszönhetően. Rugalmassága miatt óvja a csont- és ízületi rendszert. Kifejezetten ajánlott hát- és gerincproblémáktól szenvedőknek.

A gyakorlatokat a labdán ülve, fekvve, illetve labdával a kézben végezhetjük. Ezek lehetnek egyszerű átmozgató mozgások, vagy akár komoly erő-állóképesség fejlesztő gyakorlatok is.

Tai chi

A Tai chi Kínából származik, és a kínai gondolkodást és szellemiséget ülteti át mozgásba. Megalkotói abból indultak ki, hogy az érzelmi állapot hat az egészségre, ezért a tai chi gyakorlása során, befolyásolva a szellemi és

érzelmi állapotot, harmóniát teremtve ember és környezete, a szellem és az érzélem között, megteremt a szervezet egészségének feltételeit.

Harminchétféle lassú, a szél és a víz áramlásához hasonló lágy mozdulatot tartalmazó részgyakorlatból áll, melyeket meghatározott koreográfia szerint kell elvégezni. Fontos a helyes légzés és a folyamatos végrehajtás. Ennek köszönhetően az izmok ritmikusan feszülnek meg és ernyednek el.

A mozdulatlátások során egyik lábáról a másikra helyeződik a testsúly, az egyensúly mindig a fej-törzs-medence vonalában marad. A gerinc soha nem csavarodik.

A módszer ajánlott azoknak, akiknek gerinc-, illetve ízületi panaszai vannak, akik légzési nehézségekkel küzdenek, illetve akik szeretnék kiszakadni a rohanó, feszültségekkel teli világból. Akár idősebbek számára is könnyen végezhető a gyakorlatok. A nyugati civilizáció tagjának nehéz megérteni a tai chi lényegét. Ami fontos, hogy ne sportként tekintünk rá, hanem egyfajta filozófiaként, a természettel, környezetünkkel való egybeolvadás gyakorlataként.

Tánc

Első látásra kilóg a sorból ez a mozgásforma is. Az emberi történelem során mindig jelen volt életünkben, és igenis helye van a felsorolásban, hiszen olyan mozgásos tevékenységről van szó, ami komoly fizikai terhelést jelent, így alkalmas edzescélok megvalósítására is. Kiválóan fejleszti az állóképességet, a mozgáskoordinációt, a lábak és a törzs izomzatát.

Bizonyos táncok mindenki számára ajánlhatók, de vannak olyan táncfajták, illetve technikai elemek, amelyek kerülendők gerinc-, hát-, illetve alsóvégtag-problémákkal küzdők számára. Itt is fontos az alapos előkészítés és a fokozatosság.

**Dr. Eleki Zoltán alezredes –
Sárközi Zoltán ny. őrnagy**
(Folytatjuk)

HONVÉD ALTISZTI FOLYÓIRAT
Megjelenik évente hat alkalommal,
minden páratlan hónapban

Kiadja a Honvéd Vezérkar
A kiadásért felel:
Orosz Zoltán altábornagy

Szerkesztőbizottság:

Elnök: Bogdán Tibor törzsszászlós,
a Magyar Honvédség vezénylőzászlósa
Szerkesztik a Magyar Honvédség
vezénylőzászlósi

A folyóirat kiadásában és terjesztésében
közreműködik
a Zrínyi Média – HM Kommunikációs Kft.
Felelős vezető: dr. Gubcsi Lajos ügyvezető
Kiadói főszerkesztő: Zsalakó István
Szerkesztőségvezető: dr. Isaszegi János

Szerkesztőség:

Felelős szerkesztő: Kiss Zoltán
Olvasószerkesztő: Győri László
Főmunkatárs:
Fekete Imre ny. főtörzsszászlós
Szerkesztőségi titkár: Solti Gabriella
A szerkesztőség címe:
1087 Budapest, Kerepesi út 29/B
Telefon: 272-02, 459-5355, fax: 459-5354
e-mail cím: altiszt@regiment.hu

A tördelés a Zrínyi Média
grafikai stúdiójában készült.
Tervezőszerkesztő: Dancs Katalin
Nyomdai munkák:
HM Térképészeti Közhasznú Nonprofit Kft.
Felelős vezető: Németh László ügyvezető

Címlapfotó:

Zrínyi Média (Tóth László)
Ár nélküli, belső terjesztésű kiadvány

HU ISSN 1586-2917
A folyóirat teljes terjedelmében olvasható
a www.honvedelem.hu portál digitális
könyvtárában és a
www.parbeszed.hm.gov.hu portálon

A Honvéd Altiszti Folyóirat tagja az
Európai Katonai Sajtószövetségnek (EMPA)

A lapban megjelenő közlemények tartalma nem feltétlenül esik egybe a HM Honvéd Vezérkar adott kérdésben kialakított álláspontjával. Ettől függetlenül helyt adunk a témában megjelenő más szakmai nézőpontoknak is, amennyiben azok a megoldás irányába hatnak.

KARDDAL ÉS LANTTAL

Tinódi Lantos Sebestyén

*Ez nagy szükség, jó vitéz hadnagyok,
Megtanulni, mint hadakozjatok,
Példa néktök profétáknak hadok,
Ha úgy jártok, Istenben áldattok.
(Hadnagyoknak tanúság, mikor terekkel
szömbé akarnak öklelni)*

Hazánk kiemelkedő képességű, katonai múlttal rendelkező zenésze, költője és történetírója valójában a XVI. század haditudósítójának számított, aki verses formában dolgozta fel főképpen a hadi eseményeket; nem a művészi értékek hangsúlyozására, hanem inkább az információk hiteles közvetítésére törekedett, mivel számottevő olvasóközönség a század végéig nem is alakulhatott ki. Így a katonáknak is szánt információ és irodalom csak a fülnek szólhatott, nem a szemnek, s ez önmagában megkövetelte, hogy az egyes műveket énekelve, dallam kíséretében adják elő. Ez a közlési forma a hősdalalköltészetből vagy históriás énekből alakult ki. A minden eszközzel hatni, tanítani és informálni akaró agitív irodalom megtalálta a maga megnyilatkozási formáját. Tinódi katonaműltja miatt is törekedett arra, hogy beszámoló énekes előadásoként eljussanak a végvárakban szolgálatot teljesítő vitézekhez. Gyakran kitér a katonák életére; a fentebb idézett *Hadnagyoknak tanúság...* című művében a tiszteknek ad tanácsot, hogy csata előtt mivel lelkesítsék a személyi állományt.

Elmondható, hogy a XVI. század az igazi magyar lovagkor. A végvárak mint lovagiskolák egy olyan katonagenerációnak „képzőbázisai”, amelynek tagjai állandóan keresték az alkalmat, hogy megütközhesenek az ellenséggel. Az országban folyamatosak voltak a török betörések, portyák, és ott volt a törökök ellenséges végvárrendszere is. Ezek a körülmények folyamatosan alkalmat adtak hőstettek véghezvitelére. A magyar végvári vitézek, akik szinte állandóan kockáztatták életüket, sokra tartották a hősi hírnevet, és az énekmondót, aki bátorságukat, győzelmüket vagy hősi halálukat az utókor számára követendő példaként továbbadja. A török túlerővel élethalálharcát vívó és ugyanakkor belső válságokkal küszködő, több részre szakadt magyarságnak nagy szüksége volt lantosainak buzdító, fölrázó szavára, vitézi tettekkel való példálós-

zásra, a nemzeti öntudat ébrentartására és ápolására. Elmondható, hogy énekmondóink ennek minden tekintetben eleget is tettek. Ezt a korszakot nyugodtan nevezhetjük a magyar vitézek és lantosok hosszú századának. A fegyveres vitézek mellett a lantosok szerepe is jelentősnek számít az adott korszakban. Ők voltak a műveltségen kívül rekedt nép történelmi tudatának formálói. Ez a nép, beleértve sokszor a főurakat is, jóformán csak annyit tudott nemzete történelméről, ősei dicsőségéről és a jelen eseményeiről, amennyit énekmondói szájából hallott. Az összes énekmondó közül messze kiemelkedik az igaz haditudósító, Tinódi. A címerében szereplő kard és lant mintha ennek a harcos századnak a jelképe lenne.

Tinódi 1510 körül született, valószínűleg a Baranya megyei Tinódon, mivel első említése a közeli Dombóvárhoz köti. Iskolái egy részét valószínűleg Pécsen végezte, ahol jól megtanult latinul, ezt a műveiben szereplő idézetekből tudjuk; és ekkor már zenei képzettséggel is rendelkezett.

EGER 1552-ES OSTROMÁNAK ÁBRÁZOLÁSA

Tanulmányait befejezve, kortársaihoz hasonlóan katonaként és deákként próbált szerencsét. Enyingi Török Bálint udvarában szolgált az 1530-as évek elejétől. Milyen lehetett Török Bálint embereként szolgálni? Erre kortársának és kollégájának, Mártonfalvy Imrénének élettörténetéből következtethetünk. „Szinte gyermekkorban állott ura szolgálatjára, azután számtartó viceudvarbíró, végre udvarbíró lett, s mint maga beszél, a Török Bálint parancsára többször kellett mennie városstromra. Egyszer például a Dombayakat, akiknek Dombóvár volt a székhelyük Tolna megyében, meghódoltatá Ferdinánd királynak, Ozora várát azonban fegyverrel kellett elfoglalni s egész éjjel nagy hideg deres idő-

ben a maga szolgálival strázsát állott; ott volt a Kápolnai Ferenc emberei elleni hadakozásban és Gerennás közelében jobb kezét átlőtték, ami miatt nagy nyomorúságot kellett szenvednie, mert halálos seb vala rajta, közel két esztendeig gyógyították mesterborbélyok, és aztán még meg sem gyógyult a keze, midőn ura Szigetvárra hívatta s onnan, noha kezét nyakba kötve viselte, Szigliget várának elfoglalására küldte, mentetve magát azzal, hogy ott rokonai vannak, de mivel ismerte, hogy Török Bálint parancsának nem tanácsos ellenszegülni, elment oda gyalogjaival és lovagjaival és bevette a várat. Azután neki kellett ott maradni és a várat rendbe hozni. Ilyen volt Török Bálint deákjainak élete.” – írja Acsády Ignác történelmi munkájában, Mártonfalvy önéletírására hivatkozva.

Tinódi nevével is hasonló körülmények között találkozunk először. Első jelentős műve (*Jáson király széphistóriája*) latin bevezetőjében ezt írta: „Tinódi Sebestyén deák készítette, midőn balkezét Dombóváron nehéz seb gyötörte”. Önkéntelenül is Mártonfalvy esete jut eszünkbe, hogy Tinódi is valamely városstrom vagy kisebb csatározás alkalmával sérült meg, amelyet ura, Török Bálint a törökök, vagy birtokfoglalás miatt szomszédjai ellen folytatott. A címerében lévő kard is arra utal, hogy kardforgató ember volt, nemcsak lantos. Talán e csatlósulásnak emlékét őrzi maga tervezte címerében a kard pengéjét három ujjal tartó kéz. A lelkesedés, amellyel elbeszéli az általa megelevenített katonák tetteit, a csaták, bajvívások részletes leírása, az erősítések, a városstromok pontos rajzai mind arra mutatnak, hogy gyakorlati jártassága volt a hadi dolgokban. Tinódi munkamódsze-

réhez tartozott, hogy fel is kereste az egyes városstromok színhelyeit és a legapróbb részletekig összeszedte az ostromra vonatkozó adatokat, hogy műve minél hitelesebb legyen. Számos hadiesemény részletesebb és érdekesebb mozzanatairól csak az ő műveiből értesülhetünk. Így már bizonyossá válhat katonai múltja.

Kétségtelen, hogy Török Bálint udvartarasához tartozva nem lehetett unalmas Tinódi élete. A források alapján tudjuk, hogy ura a hadivállalkozásokat kedvelő, de mulatozni is szerető vitézember volt. Nemcsak fegyveres deákja, hanem lantosa is volt urának, akinek otthonában történelmi énekeket mondott az asztalnál, de elkísérte Török Bálintot hadi vállalkozásaira is, és ekkor maga is kardot kötött. Mikor a hadakozás szünetelt, urát és vitézeit harcról tüzelte énekeivel, többek között Török Bálint egyik-másik harci kalandját is felelevenítve. Súlyos sérülése, kezének csonkulása után, mivel a kardot nem tudta forgatni, már csak lantosként és hírdőként vett részt a katonai életben.

Tinódi híven szolgált Török Bálintot, amíg 1541. augusztus 29-én Szulejmán szultán csellel el nem foglalta Budát, és végleges fogságba nem vetette a félelmetes hírű és a magyar hadszíntéren az Oszmán Birodalomra vesélyt jelentő enyingi Török Bálintot, aki élete végéig a konstantinápolyi Héttorony foglya lett. Török Bálint fogságba eséséről több forrás is rendelkezésre áll.

Tinódival kapcsolatban a Budai-féle „Magyar ország históriájában” az szerepel, hogy Tinódi „Török Bálinttal együtt fogságba vitetett volt” majd „magának Török Bálintnak a határozott kívánságára nemsokára visszakerült Magyarországra”. Ezzel kapcsolatban Németh Béla, az előző századforduló történésze, kutatásaira és korabeli forrásokra alapozva a következőket jelenti ki: „Nagyon valószínű, hogy midőn Török Bálintot a török rabul ejtette, Bálint kíséretében Tinódi Sebestyén is Budán időzött, mert az egész eseményt oly élesen írja meg versében, mint azt csak egy szemtanú teheti. Vannak adataink, amelyek azt igazolják, hogy Tinódi nemcsak Budán volt, mikor Szulejmán Budát és Török Bálintot hatalmába vette, de részt is vett az ünnepélyen, midőn a kis János Zsigmondot (Szapolyai János fiát) aranyos kocsin vitték Szulejmán táborába; sőt Török Bálinttal ő is rabságba esett. Vele együtt rabságban óhajtott maradni, amíg gazdája maga nem

unszolta visszatérésre.” Tinódi ezzel kapcsolatban, még 1541-ben megírja „Buda veszéséről” és „Terek Bálint fogságáról” című históriás énekét.

Török Bálint fogságba esésével udvartartása szétszéledt; a következő évben Tinódi is búcsút vesz Szigetvártól, amely rövidesen megszűnt a Török család birtoka lenni. Útja azon főurakhoz vezetett, akikkel akkor ismerkedett meg, amikor Török Bálint szolgálatában állt, kezdetben abban reménykedve, hogy Török nemsokára kiszabadul.

Például ezen urak közé tartozott Werbőczy Imre, Tolna megye főispánja, Török Bálint harcostársa, a „vitéz, bátor szívű ember, aki a harcban, bajvívásban gyönyörűségét találta”. Ezt megmutatta azzal is, hogy 1542-ben Kászon bég rablócsapatát megtámadta, megverte és a foglyokat kiszabadította. Ennek gyorsan terjedő híre kereste fel Tinódi a vitéz főurat Daruváron, hogy megénekelje e hadi tettet; és egy este megírta az erről szóló históriás éneket, amelynek a „Werbőczy Imrénének Kászon hadával, kozári mezőn viadalja” címet adta.

Históriás énekében azt a jelentős és egyetemes tanulságot vonja le, hogy az urak még mindig nem tanultak kárunkon, irigykednek, „egymást rágják”, ahe-lyett, hogy egyetérténeken és „kincsöket a végbeli vitézek táplálására fordítanak”.

Majd vándorlását folytatva 1544-ben Nagyszombatba is azért mehetett, hogy az országgyűlés alkalmával újabb patrónust szerezzen. Ekkor ismerkedett meg a híres vitéz hírében álló Nádasy Tamással, aki valószínűleg segített abban, hogy egy ideig nyugodt körülmények között élhetett és alkothott Kassán. De itt sem maradt nyugodtan, mert bevált munkamódszeréhez híven a nevezetesebb események színhelyét felkeresve igyekezett versbe és dalba foglalni beszámolóhoz anyagot gyűjteni. 1548-ban például Nyírbátorban, ecsedi Báthory András udvarában járt an- nak hírére, hogy Ferdinánd király és Izabella (Szapolyai János király özvegye) felhatalmazott követei ott fognak tanácskozni Erdély Habsburg-kézre adásáról. A tárgyalások politikai és katonai vonatkozásai iránt minden jelentősebb személyiség érdeklődött, így több mint valószínű, hogy Tinódi nemcsak anyaggyűjtés céljából érkezett a tárgyalások helyszínére, hanem Nádasy Tamás nem hivatalos követeként is.

1552-ben, Eger hősieles védelme után, a tőle megszokott módon egyből a várba sietett és a hadi eseményekről megírta az „Eger vár viadaljáról való ének” és az „Egri históriának summája” műveit. Az ezekben leírt eseménysorozatban benne rejlett egy nagy epikus történelmi kompozíció lehetősége (amit jóval később Gárdonyi Géza meg is valósított az Egri csillagokban). Egész életműve mégis a magyar eposz megteremtésének az útját egyengette. Elmondható, hogy Zrínyi Miklós a hadvezér, a költő és katonai szakíró „Szigeti veszedelem” című műve valójában Tinódiéból, azaz a históriás énekből nőtt ki.

Ekkor jut el sikerei csúcspontjára, amikor is Ferdinánd király, nyilván Nádasy Tamás ajánlására is, „az éneklés művészetében és a históriáknak magyar nyelven ritmusokba való ékes foglalásával” szerzett érdemeiért Tinódit és gyermekeit 1553 augusztusában a nemessé sorába iktatta. Az egri hős Dobó István várkapitánnyal sikerült jó kapcsolatot kiépítenie, és amikor Dobót kinevezték Erdély vajdájává, követte őt Erdélybe.

Még megélte, hogy 1554-ben Kolozsváron megjelenjen műveinek gyűjteményes kiadása „Cronica” címen. Egyre súlyosbodo betegsége miatt visszatér a Nádasy család Sárvar közeli birtokára. A halál is itt érte 1556 januárjában; a Sárvarhoz tartozó Sár faluban temették el, amiről Nádasy Tamás tisztartója levelében így értesítette: „Tinódi Sebestyén megvetvén már ezt a halandó muzsikát, elment mennybéliekhez, hogy ott az angyalok között sokkal jobbat tanuljon.”

Összegzésül, életművéről elmondható, hogy nemcsak a zene- és az irodalomtörténet kiemelkedő alakja (például a zene-történet mint dallamszerzőt a XVI. századi zeneköltészetünk Balassijának tekinti), hanem részben a hadtudományok képviselője a korabeli hadiesemények részletes, pontos leírásával és közvetítésével, ami az akkori kor vitézeit informálta és lelkesítette, a későbbi korok katonáinak viszont tanulságot szolgáltat napjainkig. Ezt támasztja alá rövid ideig tartó vitézi pályafutása után a haza védelmével és a katonasággal kapcsolatos életműve, amiről így vall saját szavaival a „Cronica” előszavában: „Ez jelenvaló könyvecskét szörzeni nem egyébért gondolnám, hanem hogy az hadakozó, bajvívó, várak-, városokrontó és várban szorult magyar vitézőknek lenne tanúság, üdvességes, tisztességes megmaradásokra, az pogány ellenségnek mimódon ellene állhassanak és hadakozjanak”.

Dr. Szabó Béla

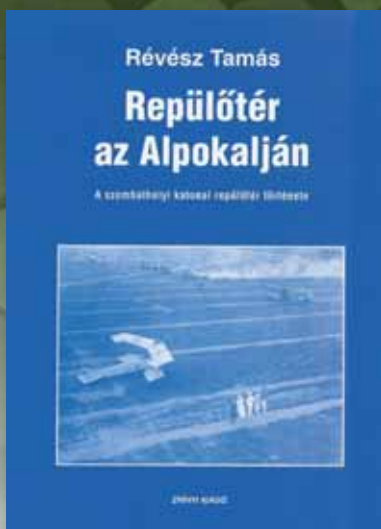
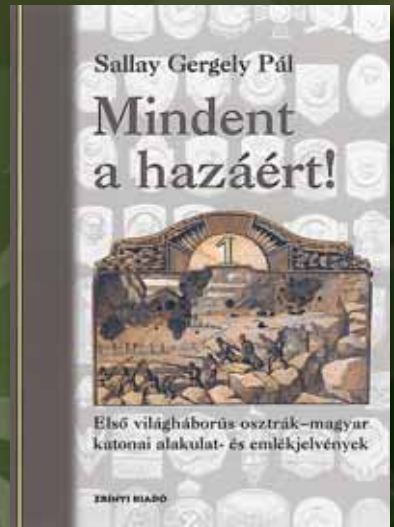
A ZRÍNYI MÉDIA KÖNYVAJÁNLATA

Dr. Varga A. József:
Katonák – lelkészek
Tábori lelkészek
Ár: 2990 Ft, keményítáblás,
334 oldal, B/5-ös formátum

Sallay Gergely Pál:
Mindent a hazáért!

Első világháborús osztrák–magyar
katonai alakulat- és emlékjelvények
Ár: 4500 Ft, keménykötés, 182 oldal

Révész Tamás:
Repülőtér az Alpokalján
A szombathelyi katonai repülőtér története
Ár: 3500 Ft, keményítáblás, 206 oldal,
B/5-ös formátum

M. Szabó Miklós:
Szupertitkos alakulat
Az MN 1480 hadműveleti-
harcászati rakétadandár története
(1963–1991)
Ár: 2990 Ft, keménykötés, 136 oldal

Babos László – Papp Tamás:
A modern kor
háborúi és csatái
Ár: 3500 Ft, keménykötés,
288 oldal

Zrínyi
Média
HM Kommunikációs Kft.

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B

A kiadóban könyveink teljes választéka
megvásárolható munkanapokon 8-15.30-ig

Győr Edina mobil: 06-30 578-1048, tel.: 459-5373

E-mail: gyoredina@armedia.hu

Románci Cintia mobil: 06-30 633-0619, tel.: 459-5319

e-mail: cinti@armedia.hu